

— BALITAANG —

AGRARIAN

DEPARTMENT OF AGRARIAN REFORM DIURNAL • ENGLISH EDITION • HUNYO 2022

Story on page 5

HUNYO 1

DAR at LANDBANK nagsagawa ng land assessment at valuation sa Western Visayas

Nagsagawa kamakailan ang Department of Agrarian Reform (DAR) sa Western Visayas kasama ang Land Bank of the Philippines (LBP) ng coaching, mentoring at simulation ng aktwal na field investigation sa land assessment upang matukoy ang kinakailangang datos para sa pagtataasa ng mga landholding sa ilalim ng Comprehensive Agrarian Reform Programa (CARP).

Sinabi ni DAR Western Visayas Regional Director Atty. Sheila B. Enciso na ang

aktibidad bukod sa pagsasagawa ng joint DAR at LBP field investigation, ay nagsisilbing mentoring session na nagpapasa ng mga kinakailangang kaalaman at kasanayan – mula sa LBP patungo sa mga tauhan ng DAR – kung paano maayos na masuri ang mga landholding na sakop sa ilalim ng saklaw ng CARP.

“Ang mga field investigation (FI) ay isang mahalagang bahagi sa proseso ng pagpapahalaga sa lupa. Ang aktibidad

na ito ay mahalaga upang matukoy ang kinakailangang data para sa pagtataasa ng mga landholding, na isa namang pangunahing aktibidad para sa pagtukoy ng kompensasyon ng mga may-ari ng lupa, gayundin ang mga iskedyul ng amortization para sa pagbabayad ng mga agrarian reform beneficiaries (ARBs),” ani Enciso.

Binigyang-diin ni Enciso na ang aktibidad ay naglalayong i-orient at sanayin ang mga bagong nilikha na Field Investigation

Continue to page 2

DAR at LANDBANK nagsagawa ng land assessment at valuation sa Western Visayas

Teams ng mga tanggapang panrehiyon at panlalawigan sa mga tuntunin kung paano isasagawa ang FI at ang paghahanda ng mga ulat.

Ang aktibidad ay nagsilbing lugar din upang talakayin at tugunan ang mga kaugnay na isyu at alalahinan sa pagtataso ng mga ari-arian na sakop ng CARP.

Kasama ni DAR Western Visayas

Regional Director Atty. Sina Sheila B. Enciso at Assistant Regional Director Lucrecia S. Taberna ang mga kinatawan mula sa LBP Iloilo, Acting Agrarian Affairs Officer at resource speaker Ray H.R. Gonzalez, Property Valuation Specialist Joebert L. Navarra at LBP Bacolod Head, Atty. Peter V. Cañoso at mga miyembro ng DARRO VI at DARPOs Field Investigation Team.

HUNYO 2

DAR-DTI nagsagawa ng training para sa agri-marketing ng mga miyembro ng ARBO sa Cagayan

Nagtulungan kamakailan ang Department of Agrarian Reform (DAR) provincial office ng Cagayan-Batanes at ang Department of Trade and Industry Region 2 upang palakasin ang kakayahang at kaalamang ng mga miyembro ng agrarian reform beneficiaries organizations' (ARBOs) sa lalawigan ng Cagayan sa pagbebenta ng kanilang mga produktong agrikultural.

Ang limang araw na pagsasanay na tinaguriang "Trends and Issues in Marketing and E-Marketing" na may layuning magbigay ng oportunidad sa mga ARBO-MSMEs (micro, small and medium enterprises) na mapagbuti ang kanilang marketing strategies, at malaman din ang tamang paggawa ng marketing plan na magpapalakas sa kanilang competitiveness sa parehong lokal at pondaigdigang merkado.

Ayon kay Cagayan Valley Director Samuel Solomero tatlong (3) ARBO na kinabibilangan ng Sta. Cruz Multi-Purpose Cooperative sa Pamplona, Patasda ARB Cooperative sa Allacapan, at Salamin Multi-Purpose Cooperative sa Tuao ang dumalo sa pagsasanay.

"Pagkatapos ng pagsasanay na ito, inaasahan namin na ang mga ARBO ay magkakaroon ng makabagong kaalaman at epektibong marketing strategy na makatutulong sa pag-angat ng katayuan sa ekonomiya ng kanilang organisasyon," ani Solomero.

Ang pagsasanay ay ipinatupad sa ilalm support services component ng Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP) kung saan ang DAR at DTI ay magtutulungan upang mabigyan ng mas malawak na tulog sa pagpapa-unlad ng merkado at produkto ang mga agrarian reform community at mga ARBO.

Itinuro ni DTI-CARP Provincial Coordinator Andre Abique ang konsepto at pakinabang ng tradisional at makabagong pamamaraan ng marketing.

Binigyang diin rin niya ang mga benepisyaro at kahalagahan ng online marketing, na napakahalaga sa panahon ngayon.

HUNYO 3

MGA AGRARIAN REFORM BENEFICIARIES SA SORSOGON NAGBAYAD NA NG AMORTISASYON SA LUPA

LUNGSOD NG SORSOGON--Iniulat ng Department of Agrarian Reform (DAR) sa lalawigang ito na anim na agrarian reform beneficiaries (ARBs) sa bayan ng Casiguran ang nakapagbayad na ng kanilang mga amortisasyon sa lupa, kung saan lima ang nakapagbayad na ng buo.

Sinabi ni Agrarian Reform Chief Nida A. Santiago, na sa ilalim ng section 6 ng Republic Act No. 6657, o ang Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP), "ang mga magsasaka-benepisyaro ay magbabayad para sa mga lupang iginawad sa ilalim ng batas na ito sa LBP.

Ang pagbabayad ng amortization ay ginawa sa pamamagitan ng Support to the Parcelization of Lands for Individual Titling (SPLIT) project ng DAR.

"Ang mga nakatanggap ng computerized titles (c-titles) sa Barangay Mabini ay nagbayad sa gobyerno ng kabuuang P65,355.56 amortisasyon. Sa impormasyong ito, ihahanda na ng LBP ang mga dokumentong kailangan para matanggal ang mga bayarin sa kanilang mga titulo ng lupa," ani Santiago.

Sinabi ni Santiago na ang pagbabayad ng buwis at amortisasyon ng lupa ay nagpapatunay na ang mga magsasaka na ang legal na may-ari ng lupang kanilang sinasaka.

"Nagkaroon na tayo ng magandang relasyon sa ating mga CARP Implementing Agencies dito sa Sorsogon, at kasama diyan ang LBP, kung saan dindepositeo ang pera mula sa koleksyon ng mga bayarin mula sa agrarian reform," aniya.

Sinabi ni Engr. Jessie L. Basco, manager ng LBP-Agrarian Operations Center sa Legazpi City, na bukas ang kanyang tanggapan sa pakikipagtulungan sa DAR at ARBs sa marangal na gawaing ito.

"Nananatili kaming nakatuon sa pagbuo ng isang produktibong pakikipagtulungan sa kanila upang maipatupad ang CARP sa Sorsogon," dagdag niya.

Pinadali ni Basco ang pangongolekta ng data ng amortisasyon ng lupa batay sa Land Distribution Information Schedule (LDIS) na itinakda ng DAR provincial office at LBP-Agrarian Operations Center.

Sinabi ni Basco na ang LDIS ay isang mahalagang dokumento para sa pagtukoy ng halaga ng lupa na inilaan sa mga magsasaka-benepisyaro ng CARP. Naglalaman ito ng mga datos na kinakailangan upang makalkula ang amortisasyon na dapat bayaran ng ARB sa pamahalaan.

"Ngayong hawak ko na ang simbolo ng aking mga pakikibaka at ng aking mga magulang, ako ay nagpapasalamat sa DAR sa pagbibigay nitong oportunidad sa aking pamilya. Nangangako akong pangangalagaan ang lupang ito," ani Marlon Faller, isang benepisyaro ng Augorio Martinez estate sa Mabini, bayan ng Casiguran.

Ipinahayag ni Mariam Jamolin, Municipal Agrarian Reform

Continue to page 3

MGA AGRARIAN REFORM BENEFICIARIES SA SORSOGON NAGBAYAD NA NG AMORTISASYON SA LUPA

Program Officer, na dahil sa matagumpay na pagpapatupad ng proyektong SPLIT ay nakinabang hindi lamang ang mga ARB sa Sorsogon, kundi maging ang buong lalawigan, dahil ginawa nitong mas inklusibo ang CARP. "Hindi na kami makapaghintay na maipatupad ang proyektong ito sa Casiguran. Hindi lamang nito pinabilis ang pag-iisyu ng mga indibidwal na titulo sa mga ARB, binigyan din sila ng panibagong pag-asa at kumpiyansa para sa walang patid na panunungkulan sa lupang kanilang tinitirhan sa buong buhay nila," ani Jamalin. Ipinahayag ni DAR Bicol Regional Director Rodrigo

O. Realubit ang kanyang pasasalamat sa makabuluhang pagsisikap na ginawa ng departamento sa pagpapatupad ng proyektong SPLIT sa Sorsogon.

Aniya, nakagawa na ang DAR Sorsogon ng 114 c-titles na sumasaklaw sa kabuuang lawak na 178,8907 ektarya na sinasaka na ngayon ng 112 benepisyaryo sa lalawigan.

Noong 2021, isa ang Sorsogon sa mga unang probinsya sa bansa na naglunsad ng proyektong SPLIT. Mula nang mabuo, ang lalawigan ay nakapag-validate na ng 1,240 ektarya ng lupa sa Sorsogon City at 14 na iba pang munisipalidad.

HUNYO 4

DAR-XII PINAHUSAY ANG FIELD INVESTIGATION SA MGA CARPABLE LAND

Koronadal City – Upang mas mabigyan ng magandang serbisyo ang mga magsasakang walang lupain at iba pang stakeholder, ang mga opisyales at kawani ng Department of Agrarian Reform (DAR) sa Region XII at ang mga provincial office nito ay dumalo kamakailan sa orientation at refresher sa pagsasagawa ng joint field investigation at preparasyon ng field investigation report.

Ang aktibidad, sa kooperasyon ng Land Bank of the Philippines Agrarian Operations Center (LBP-AOC), ay iginawad ng Agri-Agra Social Concerns Committee dahil sa pag-apruba nito sa proposed exclusion ng LBP sa aktwal na pagsasagawa ng field investigation. Ayon kay Assistant Regional Director Rodolfo Alburo, ang field investigation ay napakahalaga sa land acquisition and distribution process dahil ang mga iniipong datos ang magiging basehan para sa land valuation at amortization, at landowner's compensation, na itinatalaga ng LBP-AOC.

"Bilang isa sa mga Comprehensive Agrarian Reform Program o CARP-implementing agency, kinakailangan nating hingin ang tulong ng LBP-AOC upang muling matuto ang ating mga field personnel sa pagsasagawa ng field investigation at paghahanda ng report, upang tayo ay makapaglabas ng tama at makabuluhang impormasyon na gagamitin sa land

valuation," ani Alburo.

Sakop ng land acquisition and distribution process ang research at documentation, survey ng bagong lupa, Certificate of Land Ownership Award (CLOA) registration, CLOA distribution, agrarian reform beneficiaries' installation, leasehold, subdivision survey ng mga collective CLOA, at re-documentation ng mga collective CLOA.

Si LBP-AOC Head of the Valuation and Field Services Unit Jesus Capitli ang tumayong resource person ng aktibidad at ang nag-reorient sa mga participant tungkol sa mga mahahalagang data at impormasyon na kinakailangan para sa epektibong field investigation, kasama na rin ang paghahanda sa field investigation report.

"Ang DAR provincial office ang magsasagawa ng kani-kanilang field investigation sa kanilang lalawigan, at magsa-submit ng post-activity completion report, at maghahanda ng kumpletong field investigation report, na i-evaluate ng LBP-AOC," ani Capitile.

Samantala, ipinahayag naman ni LBP Manager Benjamin Santos ang kanilang commitment na magbigay ng technical assistance sa DAR upang maseguro ang katumpakan at pagiging maaasahan ng mga nakuhang datos sa field investigations, at para sa pagsusumite ng kumpleto at error-free claim folders para sa valuation.

DAR namahagi ng 1,153 ektaryang government-owned lands sa mga magsasaka ng Siargao

SIARGAO, Surigao del Norte-- May kabuuang 849 agrarian reform beneficiaries (ARBs) dito ang nakatanggap ng kanilang mga certificates of land ownership award (CLOA) sa isang simpleng seremonya na pinangunahan ni Department of Agrarian Reform (DAR) Secretary Bernie Cruz na ginanap noong Hunyo 3, na binubuo ng 1,153 ektaryang government-owned lands (GOLs).

Ipinaliwanag ng Kalihim na ang pamamahagi ay naisakatuparan dahil sa pinirmahang batas ni President Rodrigo Duterte na Executive Order (EO) No. 75, Serye ng 2019, noong Pebrero 1, 2019, kung saan napabilis ng DAR ang pagproseso ng mga nasabing lupain sa ilalim ng Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP).

"Pag kayo ay naging benepisyaryo ng CARP, kayo po ay kailangan magbayad ng natukoy na halaga bilang amortisasyon sa lupa, pero pag kayo ay benepisyaryo ng E.O 75, libre ito, wala kayong babayaran ni katiting na sentimo," ani Cruz. Ibinunyag ni Cruz na ang mga CLOA ay pinabilis upang matulungan ang mga magsasaka ng Siargao na makabangon matapos ang pananalasa ng bagyong Odette sa kanilang mga sakahan.

"Nais ni Pangulong Duterte

na tulungan ang mga magsasaka at ang lalawigan ng Siargao na makabangon mula sa pananalasa ng bagyong Odette, kaya inatasan niya ang DAR na ipamahagi ang lahat ng magagamit na lupa sa mga magsasaka dito," ani Cruz.

Pagkaraang magbigay ng utos si Pangulong Duterte sa DAR, agad na binuo ni Secretary Cruz ang Task Force Agrarian Siargao-Dinagat na pinamunuan ni DAR Undersecretary David Erro.

Tinukoy ng task force ang mga lupaing pag-aari ng gobyerno na angkop para sa agrikultura sa mga munisipalidad ng Burgos, Del Carmen, Gen. Luna, San Isidro, Pilar at Socorro.

"Ang mga lugar na ito ay may napakalagong biodiversity dahil ang Siargao island ay isang protected area. Ito ay idineklara ng gobyerno bilang Siargao Island Protected Landscape and Seascape, ito ay ng mga lupain na idineklara bilang protected areas sa ilalim ng iba't ibang batas at executive issuances," sabi ni Erro.

Nagpahayag ng pasasalamat si Pilar municipal mayor Maria Liza Resurreccion kay Pangulong Duterte sa pagtulong sa mga magsasakang walang lupa ng Siargao na magkaroon ng sariling lupa sa pamamagitan ng EO No. 75. "Sa mga lupaing ito, malaki ang aming pag-asa na magiging mabuti ang pamumuhay ng mga magsasaka sa lugar," ani Resurreccion.

DAR, LBP pinadali ang field investigation at land valuation procedures sa lupang sakop sa ilalim ng CARP

Lalong pinadali ng Department of Agrarian Reform (DAR) at ng Land Bank of the Philippines (LBP) ang mga pamamaraan at mga kinakailangang dokumentaryo upang mapabilis ang pagsasagawa ng field investigation at mga aktibidad sa land valuation para sa mga lupain na sakop sa ilalim ng Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP).

Ayon kay DAR Secretary Bernie F. Cruz na ang hamon ng pagkumpleto ng proseso ng land acquisition and distribution (LAD) sa mga natitirang private agricultural lands ay isang paulit-ulit na isyu sa pagpapatupad ng CARP.

“Ang kasalukuyang pagpapaunlad ng pagpataktakbo ng ahensya ay

nagtulak sa DAR na isama ang mga susog na nagresulta sa pagpapadali ng proseso ng LAD;” aniya.

Sinabi ni Cruz na ang pinasimpleng LAD procedural amendments ay isinagawa sa pamamagitan ng Administrative Order No. 01, Series of 2022, na may titulong “Amendment to DAR Administrative Order No. 01, Series of 2020, Entitled Guidelines Simplifying the Land Acquisition and Distribution Process on CARP-covered Private Agricultural Lands,” na kalaunan ay magpabilis sa pamamahagi ng lupa sa mga agrarian reform beneficiaries (ARBs).

“Sa ilalim ng AO, ang DAR at LBP joint field investigation (JFI) Team ay magsasagawa ng field investigation batay sa aprubadong survey plan (ASP) o sa advance survey plan

(AdvSP) para i-verify ang impormasyon na nakapaloob sa mga claim folder na magsisilbing batayan para sa valuation ng subject landholding,” aniya.

Aniya, ibibigay ng LBP ang halaga ng makatarungang kompensasyon batay sa Field Investigation Report (FIR) at ASP p AdvSP ng nasabing mga lupain.

“Pagkatapos ng pagpapahalaga ng lupa, ihahanda at ipapadala ng LBP ang Memorandum of Valuation, kasama ang Land Valuation Worksheet, sa DAR provincial office (DARPO) para sa paghahanda ng Notice of Land Valuation and Acquisition,” aniya. Ibinunyag ni Cruz na dapat ideposito ng LBP ang mga nalikom sa kompensasyon, sa cash at Agrarian Reform bonds, kapag natanggap na ang Order to Deposit Land Owner’s Compensation kasama ang kopya ng ASP mula sa DARPO. Dapat din itong mag-isyu ng Certificate of Deposit (COD) sa loob ng tatlong (3) araw mula sa pag deposito.

“Ang COD, ASP, at iba pang kinakailangang dokumento ay dapat maging batayan ng Registry of Deeds (ROD) upang kanselahan ang titulo ng may-ari ng lupa para sa landholding na sakop sa ilalim ng CARP, kung sakaling may kabuuang saklaw. Mag-iisyu rin ito ng Transfer Certificate of Title (TCT) o Original Certificate

of Title (OCT) sa pangalan ng Republika ng Pilipinas (RP) at mag-iisyu ng titulo para sa retained area, sa pagsumite ng owner’s duplicate copy ng titulo ng may-ari ng lupa,” idinagdag niya.

Binigyang-diin ni Cruz na iproposero ng LBP ang claim folder, hanggang sa mailabas ang Memorandum of Valuation, sa loob ng dalawampung (20) araw mula sa pagkatanggap ng kumpletong mga dokumento.

Ang JFI Team ay bubuuin ng itinalagang tauhan mula sa DAR Provincial o Municipal office, isang miyembro ng Barangay Agrarian Reform Council (BARC), o kung wala ito, sinumang awtorisadong kinatawan ng Konseho ng Barangay, may-ari ng lupa o kanyang awtorisadong kinatawan, mga potensyal na ARB, mga kinatawan ng Municipal o Provincial Agricultural Office ng Department of Agriculture, kung mayroong isyu sa pagiging angkop ng landholding para sa agrikultura, at ang Department of Environment and Natural Resources – Community o Provincial Environment and Natural Resources Office, kung mayroong anumang isyu tungkol sa 18% slope.

Ibinunyag ni Cruz na ang mga kinaukulang field officers ng DAR ay dapat magharap ng mga angkop na estratehiya upang ipagpatuloy ang proseso ng LAD alinsunod sa mga pamamaraan at panahon na itinakda sa ilalim ng AO.

HUNYO 6

PANUKALA NI PRESIDENT-ELECT MARCOS JR'S NA P20 PER KILO NG BIGAS POSSIBLE SA PAMAMAGITAN NG PROYEKTONG MEGA FARMS NG DAR

LUNGSOD NG QUEZON— Habang hangad ni President-elect Ferdinand “Bongbong” Marcos Jr. na ibaba ang presyo ng bigas sa humigit-kumulang P20 kada kilo, nakikita ng Department of Agrarian Reform (DAR) ang pagsasakatuparan nito sa pamamagitan ng pagpapatupad ng mega farms project nito.

Sinabi ni DAR Secretary Bernie Cruz, ang proponent ng proyekto, na ang konsepto ng mega farms ay upang pagsama-samahan ang maliliit na lote ng sakahan upang maging mega farms para sa produksyon ng palay.

“Ang ‘Mega Farm’ ay isang kumpol ng magkadikit na mga sakahan na pinagsama-sama upang bumuo ng isang malaking plantasyon na may

kakayahang gumawa ng malaking bulto ng mga produktong sakahan upang matugunan ang mga pangangailangan ng mga mamimili,” ani Cruz.

“Sa mga pag-aaral na aming ginawa sa mega farms project, nalaman namin na bukod sa posibleng maibaba ang presyo ng bigas sa P20 kada kilo, ito rin ay magbibigay ng kita para sa mga agrarian reform beneficiaries (ARBs),” ani Cruz.

Sinabi ni Cruz na ang DAR ay nakabuo ng isang proyekto na tinatawag na “Programang Benteng Bigas sa Mamamayan” (PBBM) sa ilalim ng mega farms project.

Sinabi ni DAR Undersecretary David Erro, na co-proponent ng mega farms, ang PBBM ay magsisimula sa 150,000 ektarya na lupang palay sa ilalim ng

saklaw ng Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP) at ang mga katabing maliliit na lote nito.

Ayon sa mga pag-aaral na ginawa ng DAR, ang 150,000 ektarya ay maaaring makagawa ng 142 kaban ng palay kada ektarya kada taniman. Kikita ang mga magsasaka ng P76,501.00 taun-taon para sa mga ARB.

“Tayong mga Pilipino ay mayroong pang araw-araw na pagkonsumo ng

bigas na 301 gramo o 109.9 kilo kada taon. Sa bilang na ito, may humigit-kumulang 9 na milyong mahihirap na Pilipino sa ating bansa ang mapapakain ng proyekto ng ito,” ani Erro.

“Kung mauumpisan ang mega farms project, hindi lamang nito ibababa ang presyo ng bigas sa P20, kundi palalayain din nito ang mga magsasakang-benepisyaryo ng CARP mula sa kahirapan ng pamumuhay,” ani Erro.

DAR nagkaloob ng maiigibang malinis na tubig sa mga mag-aaral at guro sa North Cotabato

North Cotabato – Mayroon nang mapag-iinuman ng malinis na tubig ang may 330 mag-aaral at 13 guro pagkatapos magkaloob ang Department of Agrarian Reform (DAR) ng Water and Sanitation (WATSAN) project sa bayan ng Libungan sa lalawigang ito.

Ang WATSAN facility, na may rainwater collector at iron removal filter, ay ipinagkaloob sa Kitubod Elementary School upang maibigay ang kinakailangang malinis na tubig ng mga mag-aaral, kung saan ito ay napapanahon dahil sa pagpapatuloy ng face to face class.

Ayon kay Provincial Agrarian Reformation Program Officer Charish Paña, ang pasilidad ay naibigay sa ilalim ng Community-Managed Potable Water Supply, Sanitation, and Hygiene (CPWASH) project ng DAR at bahagi ng Php160,000.00 pondo para sa barangay Kitubod.

“Alam natin na ang ligtas at malinis na maiinom na tubig ng mga bata ay medyo

mahirap sa mga malalayong lugar gaya ng Barangay Kitubod. Kung kaya’t ipinagkaloob ng DAR ang WATSAN facility upang matugunan ang kanilang pangangailangan dito,” ani Paña.

Idinagdag pa ni Paña na dahil sa malinis na tubig na maiinom ng mga bata makatutulong ito ng malaki upang mabawasan ang mga water-borne disease.

Samantala, ipinaliwanag naman ni CPWASH project Regional Project Point person Mustafa Bituanan

na ang pasilidad ay malaking tulong sa mga komunidad na dumidepende sa tubig-ulan bilang kanilang pinagkukunan ng tubig.

“Matutulungan nito ang aming mga paaralan lalo na ang malalayo sa pinagkuhanan ng tubig at umaasa sa tubig-ulan. Sa pasilidad na ito sasalain ang mga dumi upang maging malinis ang tubig,” ani Bituanan.

Ang rainwater collector at iron removal filter ang kaisa-isang

WATSAN facility na ipinagawa sa Kitubod Elementary School upang matugunan ang mga kailangan ng mga bata.

Nagpasalamat si Public School District Supervisor Raul Rizardo sa DAR dahil sa probisyon ng WATSAN facility na isa sa pangangailangan upang maaprubahan ang face to face class.

“Sinusuportahan namin ang proyektong ito dahil ito ay para sa kapakanan ng mga mag-aaral. Dahil sa pasilidad na ito naaprubahan ang aming face to face classes. Ngayon 100% nang makababalik sa paaralan ang mula kindergarten hanggang grade 6,” aniya.

Nangako rin si Rizardo na gagawin nila ang lahat ng makakaya nila upang maalagan at mapanatili ang pasilidad dahil ito ay pakikinabangan ng lahat.

Sa nangyaring turn-over ceremony, masaya ang mga elementary pupils na makitang maayos ang paggana ng pasilidad kung saan maaari silang kumuha ng ligtas na suplay ng tubig sa loob mismo ng kanilang paaralan.

DAR INAANYAYAHAN ANG MGA GRUPO NG MAGSASAKA NA PAG-USAPAN ANG P20 KADA KILO NA PROYEKTO NG BIGAS

Inaanyayahan ni Department of Agrarian Reform (DAR) Secretary Bernie F. Cruz ang iba’t ibang grupo ng mga magsasaka na makiisa sa DAR at pag-usapan ang kanilang proyekto na maaaring magpababa ng presyo ng bigas sa humigit-kumulang P20 kada kilo. “Iniimbitan namin sila na sumali sa aming proyekto at pag-usapan ang mga detalye upang mapagsilbihan ang ating bansa at ang mga tao,” ani Cruz.

Matatandaang nagsagawa ng press conference ang DAR noong Hunyo 6, 2022, na kung saan nagpahayag ito ng plano ng pagsusumite ng panukala kay President-elect Ferdinand Marcos, Jr., ng isang proyekto na tinatawag na “Programang Benteng Bigas sa Mamamayan” (PBBM) sa ilalim ng proyektong “Mega Farm”.

“Ang ‘Mega Farm’ ay isang kumpol ng magkadikit na mga sakahan na pinagsama-sama upang

bumuo ng isang malaking plantasyon na may kakayahang gumawa ng malaking bulto ng mga produktong sakahan upang matugunan ang mga pangangailangan ng mga mamimili,” ani Cruz.

Sinabi ni Cruz, ang proponent ng proyekto, na ang konsepto ng mega farms ay upang pagsama-samahin ang maliliit na lote ng sakahan upang maging mega farm para sa produksyon ng palay.

“Sa mga pag-aaral, na isinagawa natin sa mega farms project, nalaman namin na hindi lamang ang P20-a-kilo na bigas ay makakamit, ngunit ito rin ay magiging kapaki-pakinabang para sa dagdag na kita ng ating agrarian reform beneficiaries (ARBs),” ani Cruz.

Tungkol naman sa mga suhestyon ng iba pang mga grupo ng mga magsasaka, sinabi ni Cruz na ang DAR, sa pamamagitan ng Mega Farm project ay nagsusulong sa pagbibigay ng subsidy sa mga magsasaka upang

madagdag ang kanilang pang-gastos para sa kanilang production inputs.

Sinabi ni Cruz na ang proyekto ay nangangailangan ng buong suporta mula sa pambansang pamahalaan: “Ito ay isinama na may pagpapahalaga sa seguridad sa pagmamay-ari ng lupa, pagpapatibay ng moderno at mekanisadong mga gawi sa pagsasaka at pagnegosyo ng mga magsasaka, at kabuuang pagtingin sa suportang serbisyo ng gobyerno na may partisipasyon ng mga lokal at dayuhang mamumuhunan.”

“Ang iba pang mga isyu at

alalahanin ng mga magsasaka ay maaaring idagdag sa panukala ng DAR bago ito maiharap sa halal na Pangulo,” ani Cruz.

Sa ilalim ng proyektong Mega Farm, ang DAR ay nagmumungkahang paunang 150,000 ekktarya palayan sa ilalim ng saklaw ng Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP) at ang mga katabing maliliit na lote nito. Ayon sa mga pag-aaral na ginawa ng DAR, ang 150,000 ekktarya ay maaaring makagawa ng average na 142 cavans ng palay kada ekktarya kada panahon ng pagtatanim. Isinasalin ito sa pakinabang na P76,501.00 taun-taon para sa mga ARB.

“P20/KILO NG BIGAS” NG DAR SINUPORTAHAN NG TF MAPALAD

Sinuportahan ng Task Force Mapalad (TFM) ang inisyatibo ng Department of Agrarian Reform (DAR) na mapababa ang halaga ng bigas sa P20 kada kilo sa pamamagitan ng Mega Farm Project.

Ang Mega Farm Project ay isang kumpol ng magkakidit na mga sakahan na pinagsama-sama upang bumuo ng isang malaking plantasyon na may kakayahang gumawa ng malaking bulto ng mga produktong sakahan upang matugunan ang mga pangangailangan ng mga mamimili.

Sa pahayag ng TFM, isang samahan ng mga agrarian reform

beneficiary at mga magsasakang walang lupain, binigyang diin nila na sinusuportahan nila ang Mega Farm Project, subalit upang magtagumpay ito, kinakailangan ang matatag na political will ng susunod na administrasyon.

Upang makamit ang layunin na ito, nagbigay ng ilang suhestyon ang TFM upang maisaayos ang proyekto, gaya ng garantiya mula sa gobyerno na kailangang lawakan ng mga bangko kanilang credit portfolio sa kanayunan, at kailangan ng DAR na ibigay sa mga magsasaka ang mahahalagang farm input gaya ng fertilizer, pesticide at gasolina sa mababang halaga.

Samantala, natutuwa na malaman ni

DAR Secretary Bernie F. Cruz na nakikita ng TFM ang potensiyal ng Mega Farm sa pagpapababa ng halaga ng bigas.

“Bukas ang DAR sa mga constructive input at suggestion na makatutulong sa pagseguro ng tagumpay ng proyekto,” aniya.

Inilahad ni Cruz na ang DAR ay patuloy na nagsasagawa ng pagsasaliksik at ng mga polisia sa “Programang Benteng Bigas sa Mamamayan” (PBBM) upang maseguro na hindi lang ito makakamit kundi kikita rin dito ang mga agrarian reform beneficiary (ARB).

Base sa mga pag-aaral na ginawa

ng DAR, ang 150,000 ektarya ay maaaring makagawa ng 142 kabani ng palay kada ektarya kada taniman. Kikita ang mga magsasaka ng P76,501.00 taun-taon para sa mga ARB,” aniya.

Patuloy pa ng Secretary, na ang mga Pilipino ay mayroong pag-araw-araw na pagkonsumo ng bigas na 109.9 kilo kada taon. Sa bilang na ito, may humigit-kumulang 9 na milyong Pilipino sa bansa ang mapapakinain ng proyektong ito.

“Sa pamamagitan ng matatag na political will at suporta ng mga grupo ng mga magsasaka at iba pang sektor, ang ating pangarap ay makakamit agad natin sa lalong madaling panahon,” ani Cruz.

HUNYO 10

DAR nagdiriwang ng ika-50 taon ng PD 27 at 34 na taon ng CARP

QUEZON CITY—Ipinagdiriwang ng Department of Agrarian Reform (DAR) ang ika-50 taon ng Presidential Decree no. 27 (PD 27) at ang ika-34 para sa pagpapatupad ng Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP) na may iba’t ibang aktibidad na magsisimula sa Hunyo 10, 2022.

Sa temang “Tuloy ang Pag-Asa at Pag-Unlad Hatid ng Repormang Agraryo,” itatampok ng DAR ang 50 taon ng pagpapatupad ng reforma sa lupa mula sa PD 27 at 34 na taon ng CARP, habang sumusulong ito sa pamumuno ng ni Presidente Ferdinand Marcos Jr., na nakatuon sa pamamahagi ng mga nakatiwangwang na lupain ng gobyerno at nakatuon din sa pagbibigay ng mga pangsuportang serbisyo para sa mga magsasakang-benefisyaryo.

Sinabi ni DAR Secretary Bernie Cruz na magpapatuloy ang DAR sa agresibong pagsulong ng programa na makatutulong sa pagpapagaan ng buhay ng mga mahihirap na magsasakang Pilipino.

“Sa pagpapatuloy ng programa sa reforma sa lupa, kasalukuyan naming ipinapatupad ang executive order number 75 kung saan ipinamamahagi ang mga nakatiwangwang ng lupa na pag-aari ng pamahalaan sa mga magsasakang-benefisyaryo. Saklaw nito ang mga reserbasyon at mga lupang inookupahan ng mga state universities at colleges na sa tagal ng panahon ay hindi ginagamit,” ani Cruz.

“Kasabay ng EO 75 ay ang pagpapatupad ng project SPLIT (Support to Parcelization of Lands for Individual Titling) kung saan hinahati natin ang mga lupang pang-agrikultura sa mga agrarian reform beneficiary para sa indibidwal na pagpapatiuto nito,” dagdag ni Cruz. Sa pamamagitan ng proyektong SPLIT, ang mga lupang ipinamahagi

sa ilalim ng collective certificates of land ownership award (CCLOAs), ay hinati at ang mga magsasakang-benefisyaryo na dati ay nabigyan ng mga lupang nasa ilalim ng collective ownership ay bibigyan ng mga indibidwal na titulo ng lupa.

Sinabi ni Cruz na ang pagdiriwang ng PD 27 at ng CARP sa DAR central office ay kasabay din ng pagdiriwang sa DAR regional offices sa buong bansa. Ang PD 27 ay inisyu ni Pangulong Ferdinand Marcos Sr. noong Setyembre 21, 1972, habang ang batas ng CARP ay nilagdaan naman ni Pangulong Corazon Aquino noong Hunyo 10, 1988. Ang mga inisyatibong ito ng pamahalaan ay naglalayong bigyan ang mga walang lupang magsasaka at manggagawang bukid ng pagmamay-ari ng mga lupang kanilang sinasaka.

Mga aktibidad sa anibersaryo

Sa pagsisimula, sa Hunyo 10, ang DAR ay magsasagawa makasaysayan photo exhibit sa DAR central office. Itatampok sa exhibit ang mga larawan ng mga tagumpay ng PD 27 at ng CARP. Ang malawakang pamamahagi ng mga titulo ng lupa sa mga magsasaka-benefisyaryo ay pangungunahan din ng Kalihim ng DAR.

Isang Agraryo Trade Fair ang gaganapin sa bakuran ng DAR sa Quezon City sa Hunyo 10-15. Makikita rito ang mga produkto ng mga magsasaka tulad ng mga sariwa at naprosesong produkto, manok at mga produktong karne, mga sangkap sa pagkain, kasangkapan at mga handicraft, natural at organikong mga produkto, at marami pang iba.

Kabilang sa iba pang magaganap sa Hunyo 10 ang isang maikling video na nagpapakita ng mga dekada ng PD 27 at pagpapatupad ng CARP, araw ng mga employado kung saan may mga palaro at talent competition para sa mga employado, pagtatanghal ng mga nagawa ng DAR, paggawad sa mga matagumpay na agrarian reform beneficiaries organizations, at isang press conference.

Kawani ng DAR inakyat ang Mt. Apo, nagtanim ng mga puno at nagsagawa ng clean-up drive

Hinahabol ang kanilang hiniling habang tinatahak ang daan sa init ng araw, 21 kawani mula sa Department of Agrarian Reform (DAR) sa lalawigan ng North Cotabato ang inakyat kamakailan ang pinakamataas na tuktok ng bundok sa bansa.

Inakyat nila ang Mt. Apo, na may taas na 10,311 talampakan, para sa kakaibang karanasan, makita ang ganda ng kalikasan at maihandog kanilang tagumpay sa ika-34 celebrasyon ng Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP).

Ang CARP, ang agrarian reform law ng bansa na ang legal basis ay ang Republic Act No. 6657 ay nilagdaan noong June 10, 1988.

Pagkatapos ng 12-13 oras na pag-akyat, na may kasamang pagpapahinga sa pagitan nito, naabot ng grupo ang tuktok ng may pagmamatalki, kasiyahan at katuparan ng kanilang kahanga-hangang ginawa.

Ayon kay Municipal Agrarian Reform Program Officer (MARPO) Christy Nullada, ang kanilang ginawa ay maaaring maikumpara sa kanilang trabaho

sa DAR, ang tulungang mapaunlad ang kabuhayan ng mga magsasaka at palakasin ang sektor ng agrikultura. “Kahit gaano kahirap at nakapapagod ang gawain, matatapos natin ito sa pamamagitan ng pagtitiyaga, kooperasyon at dedikasyon. Maraming hadlang upang maabot namin ang tuktok at ang ilan sa amin ay ninais ng tumigil, subalit dahil mas malaki ang layunin namin kaysa sa mga hadlang, naabot pa rin namin ang gusto naming makamit,” aniya.

Binigyang diin ni Nullada na ang diwa ng kanilang pagpupugay at pag-alay sa CARP anniversary ay dahil sa kahit gaano karaming problema ang kinakaharap ng DAR, sa bandang huli ay magtagumpay pa rin ito dahil sa inaasahang layunin na matupad ang dahilang adhikain para sa mga magsasaka.

Bago nila sinimulan ang pag-akyat sa daanan ng Mandangan trail sa Ilomavis, Kidapawan City, ang mga empleyado ay nagtanim ng 40 seedling ng puno ng Agoho trees sa kababaan ng landslide prone area ng trail.

Sinabi ni Nullada na ang kanilang munting gawain na ito ay kanilang kontribusyon sa kalikasan dahil

Kawani ng DAR inakyat ang Mt. Apo, nagtanim ng mga puno at nagsagawa ng clean-up drive

ang puno ay nakatutulong sa pagpapabawas ng polusyon at maiwasan ang soil erosion at pagpigil ng pagguho ng lupa. Bago bumaba pabalik sa camp site sa Lake Venado, nagsagawa rin ang grupo ng clean-up drive sa pamamagitan ng pagpulot ng mga basurang iniwan ng ibang trekkers.

Ang nasabing pag-akyat ay may koordinasyon sa Department of Environment and Natural

Resources at sa tourism office ng Kidapawan City, kung saan binigyan ang mga empleyado ng sertipiko ng pag-akyat.

Kasama sa mga empleyado sina: MARPOs Felipa Cabrera, Christy Nullada, Leosa Nanette Arenal, Reno Olivares, Hans Vinluan, at iba pang kawani na kinabibilangan nina Lady Diana Garcisto, Robie Joy Jamoner, Ryan Rey Galvez, Alvin De Guzman, Hannah Mae Espadera, Karen Mae Ceballos,

Eva Vesta Bao-ay, Elpedio Neil Porras, Alma Lyn Quinones, Lady Lee Reyes, Cheerlyn Perocho, Ana Marie Luma, Cherry Mae Manton, Sandra Cortez, Ayana Bianca Caramugan, at Arth Christian Quinanola.

Noong unang bahagi ng taong ito, umakyat din ang grupo ng 10 empleyado ng DAR NorthCot sa Mt. Apo at nagtanim ng mga punla ng agoho tree sa tabi ng Mandangan trail.

HUNYO 11

OP PINURI ANG DAR SA PAGIGING RESPONSIVE NA AHENSYA

Kinilala at pinuri ng Office of the President (OP) ang Department of Agrarian Reform (DAR) para sa mabilis na pagkilala sa DAR. Tinitiyak namin sa inyong lahat na makaaasa kayo sa aming ahensya na patuloy na tutugunan ang mga alalahanin at isyu ng aming mga kliyente,” aniya. “Ang DAR sa loob ng dalawang taon at apat na buwan na sumasaklaw sa panahon ng Enero hanggang Disyembre 2020 at 2021 at Enero hanggang Abril ng 2022, ay umaksyon sa 100% ng mga reklamo ng mamamayan nito,” ani DAR Secretary Bernie F. Cruz. Nagpasalamat si Cruz sa mga opisyal at empleyado ng DAR sa pagsuporta sa Hotline 8888 Program ni Pangulong Rodrigo Roa Duterte.

“Labis din akong nagpapasalamat sa OP sa pagkilala sa DAR. Tinitiyak namin sa inyong lahat na makaaasa kayo sa aming ahensya na patuloy na tutugunan ang mga alalahanin at isyu ng aming mga kliyente,” aniya. Ang pagkilala ay ipinadala sa pamamagitan ng isang liham na naka-address kay Cruz ni 8888 Citizens’ Complaint Center Director Bernadette Casinabe, kung saan kinilala ang mga pagsisikap nito sa pagtiyak na ang lahat ng mga tiket ay naaaksyunan sa loob ng itinakdang panahon. Iniuhat ni Cruz na ang DAR mula Enero hanggang Disyembre 31, 2020, ay tumugon sa 311 na mga tiket; mula Enero hanggang Disyembre 31, 2021, 499 na tiket; at mula Enero hanggang Abril, 2022, ay tumugon

sa 175 na tiket sa ilalim ng 8888 Citizen’s Complaint Center nito. “Ang lahat ng 985 na mga tiket ay naaaksyunan na may katumbas na 100% porsiyentong pagtupad sa gawaing natapos sa loob ng itinakdang panahon,” aniya.

Bilang 24/7 public service hotline ng pambansang pamahalaan, ang 8888 Citizens’ Complaint Center ay naglalayon na tugunan ang mga tanong o hinaing mula sa publiko na nakadirekta sa mga ahensya ng gobyerno, kawanihan, at opisina.

Sinabi ni Clientele Relations Service Director Atty. Jason E. Collado na ang lahat ng ticket-referrals ay nasuri at isinanggumi sa mga kinauukulang tanggapan ng DAR, na siya namang nagkaroon ng konkretong deadline na itinakda ng OP.

“Upang matiyak ang 100% resolution rate ng gawaing ito sa loob ng itinakdang oras, isang mahigpit na pagsubaybay sa aksyon ng kinauukulang DAR Office ang ginawa ng CRS,” aniya.

HUNYO 12

LAND BANK EASTERN VISAYAS TINURUAN ANG DAR SA PAGSASAGAWA NG ASSESSMENT AT HALAGA NG MGA LUPAIN NA SAKOP SA ILALIM NG CARP

Nagsagawa ang Department of Agrarian Reform (DAR) sa pakikipagtulungan sa Land Bank of the Philippines – Agrarian Operations Center (LBP-AOC) sa Eastern Visayas ng isang orientation-workshop upang ihanda ang DAR sa mga bagong gawain nito sa pagtataso ng lupa upang matukoy ang kinakailangang data para sa pagtataso ng mga lupain na sakop sa ilalim ng Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP). Ayon kay Assistant Regional Director for Operations, Renato Badilla na nais ng DAR na maging maagap, kaya’t maagang inihahanda na ang Municipal Agrarian Reform Program Officers (MARPOs) at Geodetic Engineers (GEs) para sa bago nilang gawain.

Sinabi ni Badilla na dati ang mga Field Investigation Report (FIR) form ay pinupunan ng isang certified appraiser mula sa LBP-AOC sa panahon ng joint field investigations.

Sinabi ni Badilla na ang bagong tungkulin ng DAR ay itinakda sa ilalim ng bagong patakaran inilabas kamakailan ng DAR sa pamamagitan ng Administrative Order No. 01, Series of 2022 na pinamagatang “Amendment to DAR Administrative Order No. 01, Series of 2020, Entitled Guidelines Simplifying the Land Acquisition and Distribution Process on CARP-covered Private Agricultural Lands.”

“Ang magkakaugnay na papel ng DAR at LBP sa pagsasakatuparan ng mga mandato na target para sa pagkuha at pamamahagi ng lupa ay palaging mahalaga,” aniya.

Ang mga bagong nakuhang pag-aaral mula sa orientation-workshop na ito ay magpapahusay sa kakayahan ng field personnel ng DAR sa matagumpay na pagsasagawa ng field investigation. Sinabi ni LBP-AOC Manager Fiel Pedrosa na dahil sa bagong inilabas na patakaran ng DAR, ang FIR na ngayon ang may responsibilidad ng

DAR, habang ang LBP ay tutuon sa pag-compute ng land valuation. Sinabi ni Pedrosa na ang mga kalahok ay kinabibilangan ng Provincial Agrarian Reform Program Officers II, Chiefs ng iba’t ibang Land Tenure Improvement Divisions (LTID), mga piling MARPO, GE at claim folder processors.

“Ang computation ng Land Bank sa land valuation ay ibabatay kung ano ang inilagay sa FIR,” aniya. Samantala, sinabi ni MARPO Thelma Alba na ito ay isa na namang trabaho para sa field personnel.

Para sa mas malalim na pag-unawa at pagpapahalaga sa mga naituro, ang mga kalahok, na sinamahan ng LBP certified appraiser at resource person na si Engr. Clodualdo Marcellana, ay nagtungo sa Barangay San Diego sa Alangalang, Leyte para sa aktwal na pagsasagawa ng field investigation sa isang landholding na sakop ng CARP.

DAR AAYUSIN ANG AGRARIAN DISPUTE SA KASO NG HACIENDA TINANG

Umapela si Department of Agrarian Reform (DAR) Secretary Bernie F. Cruz sa mahigit 236 co-owners ng collective certificates of land ownership award (CCLOAs) namatiyagang hintayin ang validated report na isinagawa noong Mayo 23-25, na magpapakita ng opisyal na listahan ng mga kwalipikadong agrarian reform beneficiaries (ARBs) naitatalaga sa 200 ekarya na Hacienda Tinang na matatagpuan sa Barangay

Tinang, Concepcion, Tarlac. "Hintayin natin ang resulta ng validation na isinasagawa ng Task Force Tinang-Tarla at tulungan ang ating mga magsasaka na paunlarin ang kanilang pagsasaka para sa food security ng bansa," Cruz said. Ang Task Force Tinang-Tarla ay nilikha ni Cruz noong Marso 11, 2022 sa pamamagitan ng Special Order No. 91, series of 2022 para suriin ang mga rekord at pagtibayin ang mga agrarian reform beneficiaries (ARBs), magsasaka at nakatira sa isang landholding.

Ang Task Force ay pinamumunuan ni Undersecretary for Policy, Planning and Research Office at kasabay na Undersecretary for External Affairs and Communications Operations Office Atty. David D. Erro bilang Chairperson at Undersecretary para sa Field Operations Office na si Atty. Elmer N. Distor bilang co-chairperson. Tiniyak ni Cruz na isasagawa ang agaran at walang kinikilingan na imbestigasyon laban sa mga ARB at tagapagtugoyod ng mga

magsasaka. "Nakipag-ugnayan na ang Task Force sa mga magsasaka sa Tinang-Tarla at napalaya ang mga naarestong magsasaka, tagapagtugoyod ng karapatan ng mga magsasaka, at mga voluntaryo," ani Cruz. Ibinunyag niya na ang inisyal na pagdinig ng mga akusado ay sa Biernes Hunyo 17, 2022. Idinagdag niya na si Assistant Secretary for External Affairs and Communications Operations Office John Laña bilang vice-chairperson.

DAR nagkaloob ng solar-powered irrigation system sa 3 Palawan ARBOs

Nagkaloob kamakailan ang Department of Agrarian Reform (DAR) sa lalawigan ng Palawan ng tatlong (3) hiwalay na solar-powered irrigation system (SPIS) sa 3 agrarian reform beneficiaries organizations (ARBOs) upang mabigyan ng patubig ang kabuuang 15 ekarya ng sakahan ng palay, manga at gulay, lalo na sa panahon ng tagtuyot.

Ayon kay Regional Director Atty. Marvin Bernal ang bagong bigay na irrigation system, na may likas

na matipid sa enerhiya, ay inaanahang makapagpapabawas sa kanilang gastos sa produksyon, at matiyak ang isang buong taon na pagtaas ng ani ng kanilang mga palay, gulay at mga tanim na mangga.

Aniya, ang 3 irrigation system na nagkakahalaga ng Php 2.6 milyon ay sapat na makapagpapatubig sa mga sakahan ng ARBOs at maseserbisuhan ang may 48 agrarian reform beneficiaries (ARBs) sa lugar. "Ang bawat yunit ng SPIS, na nagkakahalaga ng P861,488 bawat

isa, ay binubuo ng 12 solar panel, at dalawang yunit ng polyethylene tank na may kapasidad na dalawang metro kubiko bawat isa," ani Bernal.

Ipinahayag niya na ang proyekto ay nasa ilalim ng Climate Resilient Farm Productivity Support Project (CRFPSP) ng departamento na idiniseno upang tulungan ang mga miyembro ng ARBO sa mga liblib na lugar na patubigan ang kanilang sakahan upang mapataas ang kanilang ani kahit na sa

panahon ng tagtuyot. "Sa tulong ng SPIS, mababawasan ang production cost ng ating mga magsasaka dahil hindi na sila bibili ng gasolina para sa kanilang generator sets at sa huli ay tataas ang kanilang produksyon dahil ang mga magsasaka ay hindi na lamang aasa sa ulan para sa kanilang irrigasyon," dagdag pa niya.

Sinabi ni Bernal na ang 3 ARBO na pinagkalooban ng SPIS ay kinabibilangan ng Elvita Farmers Multi-Purpose Cooperative sa Barangay Elvita, Sition Manaile ARBs Farmers Association sa Dumagueña, Narra at Estrella del Norte Multi-Purpose Cooperative sa Taytay.

Sinabi ni Elvita Farmers Multi-Purpose Cooperative Chairperson Diosdado Banado na sa tulong ng SPIS ng DAR, ang sapat na tubig ay katumbas ng masaganang ani.

"Nagpapasalamat kami na nabigyan kami ng solar-powered irrigation system, malaking tulong ito sa amin lalo na sa second cropping season na walang tubig sa lugar, kung saan napipilitan kaming magtanim ng mais sa halip na palay," ani Banado.

DAR HINIMOK ANG GRUPO NG MAGSASAКА SA CAMSUR NA LABANAN ANG GUTOM AT KAHIRAPAN SA PAMAMAGITAN NG PAGTATANIM NG GULAY

LEGAZPI CITY — Hinimok ng Department of Agrarian Reform (DAR) ang Turague Agrarian Farmers Association (TAFA) sa Camarines Sur na palakasin ang partisipasyon nito sa Enhanced Partnership Against Hunger and Poverty (EPAHP) convergence program ng pamahalaan upang mapalakas ang kanilang mga ani at matiyak ang karagdagang kita para sa kanilang pamilya.

Sinabi ni Engr. Romulo Britanico, DAR Assistant Director for Operations, na ang pagtaas ng partisipasyon ng agrarian reform beneficiaries' organizations (ARBOs) sa EPAHP program ay magtitiyak ng merkadong bibili ng kanilang mga produkto dahil direktang bibilhin ng pamahalaan at pribadong sektor ang kanilang mga produkto. Aniya, lilikha din ito ng mga trabaho at tutulong sa mga magsasaka na kumonekta sa mga kasosyo sa negosyo at mas malalaking pamilihan.

Itinatag noong Pebrero 24, 2021, ang Turague Agrarian Farmers Association (TAFA) na may 50 miyembro sa bayan ng Sagnay ay isa sa mga kooperatiba na tinulungan ng DAR sa ilalim ng EPAHP na nagbibigay sa kanila ng mga kagamitan sa pagsasanay, mga pagsasanay, at iba pang tulong.

"Responsibilidad ng DAR na tulungan sila sa pagpapataas ng kanilang produksyon, pagtukoy sa mga merkadong bibili ng kanilang mga produkto, pagkuha ng mga opisyal na resibo, at pagbibigay sa kanila ng pagsasanay at suporta sa sakahan," ani Britanico.

Bilang benepisyaryo ng EPAHP, ang organisasyon ay nakatanggap ng mga starter kit para sa produksyon ng gulay, kabilang na ang 30 hindi kinukulong na manok, mga patuka, isang

greenhouse, isang grass cutter, isang submersible water pump, mga garden tools, at iba't ibang mga buto ng gulay, tulad ng talong, pechay, sitaw, paminta, kamatis, upo, ampalaya, kalabasa, bell pepper, cauliflower, pipino, at letsugas.

"Sa pamamagitan ng mga starter kits na ito, at ang pagtatayo ng kanilang mga taniman ng gulay, ang TAFA ay makapag-susuplay ng mga gulay, partikular sa May-Ogob Agrarian Reform Cooperative sa Ocampo, Camarines Sur, na siyang supplier ng mga gulay para sa Bureau of Jail Management and Penology," ani Britanico.

Nagpasalamat si TAFA Chairman Rodel P. Encinas sa DAR sa ngalan ng mga miyembro ng grupo at sinabing mahalaga ang tulong ng DAR sa tagumpay ng kanilang samahan. Hinimok din niya ang kanyang mga kasamahan na ingatan ang mga kagamitan na gagamitin sa pagtatatag ng community garden sa Turague Community School.

"Kami ay nagpapasalamat sa mga starter kits na ibinigay sa amin dahil ito ay magbibigay sa amin ng karagdagang kita para sa aming mga pamilya. Itatanim namin ang mga ito at ilalapat ang aming natutunan upang ito ay maging masagan," ani Encinas.

Si Encinas, na tumanggap ng kalahating ektarya ng lupa mula sa DAR, ay nagsabi na plano nilang magtanim ng mga high-value crops tulad ng letsugas, broccoli, at talong sa 800 metro kuwadrado na lupain sa isang eskwelahan sa Turague.

Ang isang tiwangwang na lugar sa Turague Community School ay siyang magiging lugar ng community organic vegetable garden ng TAFA. Sa loob ng dalawang taon, ang lugar ay magsisilbing demonstration site para sa pagpapatupad ng EPAHP vegetable gardens.

DAR nakipag-ugnayan sa MASS SPECC upang palakasin ang kakayahan ng mga agrarian reform beneficiaries

Magkatuwang na ipatutupad ng Department of Agrarian Reform (DAR) at ng Mindanao Alliance Self-Help Societies Southern Philippines Educational Cooperative Center (MASS SPECC) ang proyektong Partnership on Agroenterprise Capacity Enhancement (PACE) upang palakasin ang mga kakayahan at kasanayan ng mga agrarian reform beneficiaries (ARBs) ng DAR sa pamamahala ng sakahan bilang isang negosyo at mapadali ang kanilang pakikipag-ugnayan sa mga pamilihan na magbibigay ng mataas na halaga sa kanilang produkto.

"Maaari naming tulungan ang mga magsasaka na magkaroon ng isang entrepreneurial mindset at mapadali ang kanilang pakikipag-ugnayan sa kanilang mga target na mercado na maaaring magbibigay sa kanilang mga produkto ng mas mataas na halaga," aniya.

Sinabi ni Padilla na ang PACE Project, ay maaaring magpasok ng sarwa at bagong dugo o mga kabataang magsasaka sa sektor ng agrikultura upang maihatid ang bagong yugto sa agrikultura at sa pagpapatupad ng Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP).

"Sa pamamagitan ng PACE Project, ang DAR, MASS SPECC at DSIK Philippines ay magtutulungan upang pahusayin ang capacity development interventions na kasalukuyang ibinibigay sa ARBs at ARBOs upang matugunan ang kanilang mga umuusbong na pinansiyal at hindi pinansiyal na pangangailangan upang madagdagan ang kanilang produktividad sa sakahan at kita."

Sinabi ni Cruz na malayo pa ang dapat lakbayin ng DAR upang mapabuti ang kalidad ng buhay ng mga ARB at iba pang magsasaka. "Mayroon tayong mga katuwang na tutulong sa mga magsasaka, tulad ng MASS SPECC at DSIK Philippines. Sa tingin ko ang daan na ito ay naging mas madali para sa mga magsasaka na makamit ang isang mas mahusay na kalidad ng buhay," ani Cruz.

Sinabi ni Undersecretary for Support Services Office Emily O. Padilla na sa pamamagitan ng PACE Project, ang mga ARB at mga miyembro ng ARB organizations (ARBOs) ay maaaring makakuha ng mga bagong kaalaman, kasanayan at kakayahan sa pamamahala ng sakahan bilang isang negosyo, na sa kalaunan ay kanilang maaaring isama sa iba pang suportang serbisyo ng DAR tulad ng Linking Smallholder Farmers to Markets and Microfinance (LinkSFarMM), Farm Business School, Climate Resilient Farm Productivity Support Program, at maging ang mga interbensyon sa tulog sa kredito.

"Ito ay alinsunod sa aming pagtatangka na baguhin ang karaniwang lecture at mga teknikal na input-heavy entrepreneurial training courses," dagdag ni Cruz.

Ang kooperatibang may malasakit

Sa katimugang bahagi ng Quezon Province, may isang kooperatiba na masigasig na nagbibigay ng tulong sa mga kasapi nito at iba pang magsasaka upang mapagbuti ang kanilang mga pangkabuhayan. Ito ay ang Cawayan II Farmers' Multi-Purpose Cooperative (C2FMPC), ang kooperatibang inaalalayan ng Department of Agrarian Reform (DAR).

Bukod sa pagiging progresibo nito, ang kooperatiba rin ay may malasakit sa mga tao.

Kabilang sa mga natulungan ng kooperatiba ay si Nemesio Nosce, isang agrarian reform beneficiary (ARB) na nakatanggap ng iba't ibng suporta mula sa C2FMPC.

"Ang laki ng pasasalamat ko dahil kasapi ako ng kooperatibang ito. Sa pamamagitan ng tulong at serbisyo nila, nabigyan ako ng puhunan na kinakailangan ko sa mga tanim gaya ng saging, buko at mais. Nagkaroon din ako ng animal production tulad ng babuyan at manukan," ani Nosce.

Ipinagmamalaki niya na sa tulong ng C2FMPC ay nakapagtayo siya ng bayah sa Barangay Cawayan II at mula sa mga kinikita niya sa pagsasaka ay naitaguyod niya ang pag-aarial ng kanyang mga anak.

"Ang higit kong pinahahalagahan sa coop na ito ay kung paano nila pinangangalagaan ang kanilang mga kasapi lalo na sa panahaon ng kalamidad. Gaya noong kasagsagan ng pandemyang Covid-19, regular kaming binibigyan ng C2FMPC ng 10kgs. ng bigas, de-lata, noodles at Php.000 na pera bilang tugon sa pandemya," paglalahad niya.

Nagbibigay din ang C2FMPC ng life insurance at iba pang benefito sa mga kasapi nito. Regular nilang binibisita ang mga kasapi upang suriin ang kanilang mga miyembro at magbigay ng tulong kung kinakailangan.

Sa kasalukuyan, may 1,527 kasapi ang kooperatiba na nakikinabang sa organisasyon.

Ang progresibong kooperatiba. Noong 2021, ang C2FMPC ay nakaipon ng Php55-milyon sa asset nito, Php38-milyon sa liability, Php14-milyong share capital, at Php 4-milyong naitatabing pera.

Ang kanilang microfinance business ay isang malaking naging dahilan upang tumaas ang kanilang samahan lalo na sa asset nito. Ang laki ng halagang nilabas sa pautang at likom sa mga humihiram ay patunay na ang the microfinance

operations ay tinatangkilik hindi lamang ng mga miyembro, kundi maging ng kanilang pinalawak na mga ARB at iba pang magsasaka mula sa 12 munisipalidad ng 3rd District ng Quezon na sa huli ay sumali sa kooperatiba.

Ang kooperatiba ay nakapagbibigay ng pautang kung saan ang pinakamababa ay Php25,000 at pinakamataas ang Php50,000. Dahil sa kanilang tuluy-tuloy at nasa oras na pagbabayad, ang Land Bank of the Philippines (LBP) ay nagbigay ng mas mataas na credit line. Noong 2020, umabot ito sa Php29M loan package kung saan ito ay nabayaran na nila ng buo.

Ito ay pagpapakita na ang microfinance service ng Cawayan II ay ganap na sinusuportahan ng mga institusyon pinansyal dahil sa kanilang gawain na pagbabayad ng kanilang mga utang na nagresulta sa pagtaas ng mga pautang na iniaalok sa kanila. Sa kasalukuyan, ang kooperatiba ay may credit line na Php40-milyon.

Ang Simula

Noong Oktubre 2003, 25 na mga ARB mula sa Barangay Cawayan II isa San Francisco, Quezon II, ang nagtagtag ng Cawayan II Farmers' Auto-Savings Group sa ilalim ng INACAWAYAN Agrarian Reform Community (INACAWAYAN ARC) upang matulungan ang mga kasapi at iba pang magsasaka na mapanatili ang kanilang mga sakahan at pangkabuhayan.

Gaya ng ipinahihiwatig ng pangalan nito, ang savings at pagpapautang ang pangunahan nitong pinakakakitaan sa tulong ng Land Bank of the Philippines (LBP) at United Coconut Planters' Bank (UCPB).

Nagsimula sila sa Php25,000 sa savings. Dahil sa kanilang pagpupursige na makapagbigay pa sa mga miyembro at mapaunlad ang pagsasaka sa komunidad, ang organisasyon ay nakakuha ng Php50,000 na nagresulta sa pag-apruba ng UCPB sa kanilang Php100,000 na pautang para sa kanilang microfinance business.

Sa capital na ito, ang microfinance ng organisasyon ay nagsimulang magparami ng kanilang mga kasapi. Dahil sa pag-angat ng kanilang estado, nakakuha ang kooperatiba ng iba pang mga asset na nakatulong sa kanilang mga operasyon.

Ayon kay C2FMPC Manager Salvacion R. Dugan, ang kooperatiba ay nakapagtayo ng 3-palapag na gusali bilang base ng kanilang

operasyon sa San Francisco, Quezon. Nakapagpagawa rin ang C2FMPC ng consumer store sa unang palapag ng gusali.

Ang isa pang asset ng kooperatiba ay ang van na ginagamit nila sa mga seminar o aktibidad sa labas ng bayan. Bilang karagdagang kita, pinarerentahan ng kooperatiba ang van kapag ito ay hindi ginagamit. Mayroon din silang tatlong motorsiklo na ginagamit nila sa pagbisita at pag check sa kanilang mga miyembro, partikular ang mga nakatira sa malalayong lugar.

Ang hamon

Inilahad ni C2FMPC Chairwoman Loida Hilario na ang kooperatiba ay nakaranas din ng mga problema gaya ng ibang organisasyon.

"Patuloy kaming nakapagpapautang sa mga kasapi, subalit may pagkakataong hindi sapat ang halagang ipinahiram sa kanilang mga pangangailangan, at mayroon ding mga pagkakataon na nahihiapan ang mga miyembro na makabayad sa kanilang mga utang. Limitado rin ang kalaaman namin noon sa microfinance," aniya.

Noong 2014, nagbukas ang oportunidad sa kanila ng makisali sila sa "DAR-CARD", isang partnership program ng DAR at ng CARD Bank Inc. kung saan

ang kooperatiba ay tinuruan ng mga makabagong kaalaman at teknolohiya sa microfinance.

Ang C2FMPC ay dumaan sa iba't ibang pagsasanay at seminar kung paano mapagbubuti ang kanilang kakayahan at kalamnan sa microfinance.

"Ang epekto ng programa ay hindi lamang nabago at nakabuo ng aming pamamamaaran, ngunit nagbukas din ng pintuan para sa kooperatiba. Ang bilang ng mga kasapi ay tumaas at ang hanay ng mga miyembro lumawak din. Bukod sa mga ARB at mga magsasaka ng INACAWAYAN Agrarian Reform Community (ARC), sumapi rin ang iba pang mga bayan sa Mulanay at San Andres upang sila ay maserbisyuhan, na nagbigay ng positibong pagbabago sa sitwasyong pinansyal ng aming organisasyon," ani Hilario.

Binigyang diin ni Hilario na nakabangon sila hindi lamang sa pagtulong sa mga magsasaka kundi sa tulong na din mismo ng mga miyembro nito.

"Kumukuha kami ng lakas sa tuwing nakikita namin ang pag-asenso ng mga kasapi. Alam namin na marami pang mga problemang darating, ngunit dahil alam namin na kinakailangan tayo ng mga magsasaka, at kasama namin ang DAR, mapagtatagumpayan namin ang anumang balakid sa aming davaanan," pagtatapos niya.

DAR TINIYAK ANG PATULOY NA IMBESTIGAHAN SA ISYU SA LUPA SA HACIENDA TINANG

Tiniyak ni Department of Agrarian Reform (DAR) Undersecretary for Policy, Planning and Research Office at Undersecretary for External Affairs and Communications Operations Office Atty. David D. Erro bilang Chairperson ng Task Force Tinang Tarlac sa Commission on Human Rights (CHR) na patuloy na imbestigahan ang tunggalian sa lupa sa Hacienda Tinang sa Concepcion, Tarlac.

“Ang mga magsasaka na ito ay sumailalim sa isang validation upang maging kwalipikado bilang mga benepisyaryo ng pinag-aagawang lupain sa Hacienda Tinang,” aniya.

Ibinunyag ni Erro na pagkatapos ng validation, ilalathala ito sa pamamagitan ng tarpaulin o billboard at kung walang tututol, o maghahangad pa ng pagsasama o pagbubukod, ay ipo-proseso na ang mga indibidwal na titulo at pagkatapos ay i-install na sila.

“Kailangan pa nating tukuyin ang tiyak na lote para sa bawat isa sa kanila,” ani Erro.

Binalaan niya ang mga magsasaka na ang naturang aktibidad sa

pagtatanim bago ang pagpapalabas ng Notice ng mga kwalipikadong benepisyaryo ay maaaring magkaroon ng legal na kahihinatnan.

“Kahit na ang isa ay kinilala bilang isang benepisyaryo, maaari pa rin silang ma-disqualify kung magkaroon ng premature entry at hindi pa sila pormal na na-install,” aniya.

“Hindi natin sila agad idi-disqualify, bibigyan natin sila ng due process,” he said.

May kabuuang bilang ng siyamnapu’t Isang (91) indibidwal ang inaresto at ikinulong ng tanggapan ng pulisa sa bayan ng Concepcion noong Hunyo 9. Ang ilan ay pinalaya kinabukanan, habang 83 katao – kabilang ang mga magsasaka, tagapagtugoy ng reporma sa lupa, mga artista, at mga mamamahayag – ay gumugol ng tatlong araw sa detensyon bago sila palayain noong Linggo, Hunyo 12. May kabuuang 200 ektarya ang naibigay sa 236 agrarian reform beneficiaries (ARBs) sa pamamagitan ng collective Certificate of Land Ownership Award (CCLOA) noong 1995, ngunit ang mga magsasakang-benepisyaryo ay hindi pa napagkakalooban ng mga indibidwal na titulo hanggang ngayon.

7 kooperatiba ng mga magsasaka sa Bicol kumita ng higit sa P5-M sa loob lamang ng 4 na buwan

LEGAZPI CITY— Pitong agrarian reform beneficiaries’ organizations (ARBOS) sa Bicol ang kumita ng mahigit P5 milyon sa unang apat na buwan ng 2022 sa pamamagitan ng pagbebenta ng gulay at patuloy na pagsusuplay ng pagkain sa National Nutrition Council (NNC) at sa Bureau of Jail Management and Penology (BJMP).

Sinabi ni Department of Agrarian Reform-Bicol Regional Director Rodrigo O. Realubit na sa pagitan ng Enero 2022 hanggang Abril 2022, bumili ang NNC ng kabuuang P5.2 milyong halaga ng sariwang ani mula sa mga ARBO sa Bicol.

Sinabi ni Realubit na ang relasyon sa pagitan ng ARBOs at

institutional buyers ay nagbibigay ng pagkakataon sa mga magsasaka na kumita ng mas malaki dahil hindi na nila kailangan ng mga middlemen para ibenta ang kanilang sariwangani.

“Masayang-masaya kami. Ang dami ng ani na sinusuplay ng mga magsasaka at ang mga benta na kanilang kinikita mula dito ay isang malaking oportunidad sa kanila at kasabay nito, ang mga hamon din. Ang mga magsasaka ay nakasisiguro na bibilhin ng NNC, BJMP at gayundin ng publiko ang kanilang mga produkto,” ani Realubit.

Ang mga sariwangani na binibili ng mga institusyunal na mamimili na kagaya nila ay bigas, gulay, itlog, at prutas.

“Ang inisyatibang ito sa ilalim ng

Enhanced Partnership Against Hunger and Poverty (EPAHP) ay nagbibigay ng tamang direksyon para sa aming mga suportang serbisyo para sa mga magsasaka,” dagdag niya.

Sinabi ni Regional Nutrition Program Coordinator Marilyn Valeza, na ang NNC ay nakatuon sa pagpapatuloy ng pakikipagtulungan nito sa mga organisasyon sinusuportahan ng DAR. Binigyang-diin niya ang pangangailangang puksain ang malnutrisyon sa bansa.

“Umaasa kami na patuloy na tutulungan ng pamahalaan ang mga mahihirap, lalo na ang mga bata, sa pamamagitan ng Tutok Kainan Dietary Supplementation Program (TKDSP),” ani Valeza.

Sinabi niya na nagkaroon na ng kasunduan sa mga ARBO sa Masbate at Camarines Sur para sa pagpapatupad ng TKDSP phase 4 para sa mga batang edad 6 hanggang 23 buwan at ginagawa na ang paghahanda para sa phase 5 ng TKDSP sa mga lalawigan ng Camarines Sur, Sorsogon, Catanduanes, at Masbate, aniya.

“Labing-anim na 4th at 5th class municipalities ay bahagi

ng inisyatiba. Anim dito sa Catanduanes, apat sa Camarines Sur, tatlo sa Masbate, at tatlo sa Sorsogon,” ani Valeza.

Nakipagtulungan ang NNC sa anim na organisasyon ng mga magsasaka sa Albay, ito ay ang mga sumusunod: Association of Women and Men sa Gabawan, Vinisacan Irrigators Association Inc., Panganiran Irrigators Association, Quipia Agrarian Reform Beneficiaries Cooperative, Sta. Florentina Farmers Irrigators Association Inc.; at ang South Quinale Irrigators Association Inc. Nakipagkasundo din sila sa Ugnayang Lakas ng Dario Agrarian Reform Cooperative (UNLADCO) in Catanduanes province.

Nagpasalamat naman si Flory Sanchez, ang direktor ng Bureau of Jail Management and Penology (BJMP), sa patuloy na pagtutulungan ng DAR at BJMP at hinimok ang iba pang ARBO na makipag-usap sa mga kulungan sa Bicol upang bilhin ang kanilang mga ani.

Aniya, maliwanag na tumaas ang mga binili ng BJMP mula sa mga ARBO mula 2020 hanggang 2022, na umabot sa P941,487.55.

DAR nagkaloob ng mapagkukunan ng malinis na tubig sa mga residete ng North Cotabato

Libungan, North Cotabato – Nagkaloob kamakailan ang Department of Agrarian Reforming Community-managed Potable Water Sanitation and Hygiene (CPWASH) project sa Barangay Kitubod sa nasabing bayan, upang matugunan ang problema nila sa mapagkuhanan ng malinis at ligtas na inumin.

Ayon kay Provincial Agrarian Reform Program Officer II Charish Paña ang proyekto, na nagkakahalaga ng Php160,000, ay binubuo ng biosand filter, biogas digester, at rainwater catcher na may iron removal filter.

“Ang proyekto ngayon ay hindi magastos at may kaukulang teknolohiya upang matugunan ang problemang dulot ng kakulangan sa malinis at ligtas na tubig,” ani Paña. Idinagdag pa niya na sa proyekto ngayon, ang ahensiya ay umaasa ng positibong pagbabago ng pamumuhay ng mga residente pagdating ng panahon.

“Ang nasabing barangay ang pinakamalayong komunidad sa Libungan at nakahinga ng maluwag ang mga 600 katao mula sa 200 kabahayan dahil ang CPWASH ay makapaglalayo sa kanila sa karamdamang dulot ng maruming tubig,” aniya.

Ang biosand filter ay gawa sa plastic container na binubuo ng piling-piling buhangin at graba upang masala ng husto ang mga dumi at maging malinis ang tubig na maari

ng inumin.

Bilang bahagi ng CPWASH project sa Barangay Kitubod, ang DAR ay nagtayo ng rainwater collector at iron removal filter sa Kitubod Elementary School na magbibigay sa 330 mag-aaral at 13 guro ng malinis na mapag-iinumang tubig.

Ang DAR ay nagsanay din ng 10 para-engineers sa komunidad upang gayahin ang pagsasagawa ng mga biosand filter at biogas digester.

Nagpasalamat naman si Barangay Chairman Lucsim Ando sa DAR dahil sa pagkakaloob ng

CPWASH project sa kanilang barangay dahil sa nakalipas na panahon ang gamit lang nila ay mga balon, poso at tubig-ulang. Ito ay ligtas inumin at nakapagbibigay sa kanila ng amoebiasis, typhoid fever, at iba pang karamdamang subalit ginagamit pa rin nila ito dahil wala silang ibang mapagkuhanan ng ng tubig sa pang-araw-araw nilang gagamitin.

“Ngayong mayroon na kaming teknolohiya ng CPWASH, pag-iigtingin namin ang replikasyon nito, lalo na ang paggamit ng biosand filter upang ang lahat ng kabahayan ay magkaroon ng litas na tubig-inumin,” ani Ando.

DAR NAKATAKDANG IPAMAHAGI ANG NATITIRANG YULO ESTATE SA 190 MAGSASAKA SA MASBATE

MILAGROS, MASBATE— Kasunod ng oath-taking ng 190 agrarian reform beneficiaries (ARBs) kabilang ang tatlong (3) dating rebeldeng New People’s Army, nakatakdang ipamahagi ng Department of Agrarian Reform (DAR) ang natitirang 303.0467 ekktarya ng Yulo Estate sa lalawigan ng Masbate.

Sinabi ni Provincial Agrarian Reform Program Officer II Herald Tambal na kamakailan ay nanumpa ang 190 ARB sa harap ni Judge Rolando G. Sandigan ng MTCC-Masbate City, na sinundan ng paglagda sa Application to Purchase and Farmer’s Undertaking (APFU). Aniya, ang lupa ay bahagi ng 1,372.5657-ekktaryang landholding na dating pag-aari ni Luis A. Yulo sa Barangay Matagbac sa bayan ng Milagros, kung saan 1,069.5280 ekktarya ang naipamahagi na sa 357 agrarian reform beneficiaries (ARBs)

noong 1993.

“Ang nasabing lupain ay dating inuri bilang isang agraryong reboleusyonaryong lugar sa loob ng maraming taon,” aniya.

Sa kabilang lokal na rebelyon, matagumpay na nakuha at na develop ng DAR-Task Force Yulo at ng Armed Forces of the Philippines ang lupain.

“Naresolba ang mga isyu sa pagsakop ng lupain kabilang na ang pagkaantala sa pagsasagawa ng subdivision surveys dahil sa anti-reform resistance ng mga lokal na rebelde,” ani Tambal.

Sinabi niya na maisasakatuparan na ang pamamahagi ng lupain sa mga kuwalipikadong ARB, sa pagkumpleto ng pagkakasilangan ng mga lupain para sa pamamahagi, pagsusuri ng perimeter, at pagsusumite ng mga plano sa survey para sa pag-apruba ng task force.

Ang dating New People’s Army guerilla na si Alyas “Bambam”, na sumuko at nakipagkasundo sa

gobyerno sa ilalim ng programang rebel-returnee, ay isa sa mga benepisyaryo ng Comprehensive Agrarian Reform Program ng gobyerno, na nagbigay sa kanya ng 1.8-ekktaryang lupa.

“Pagkatapos kilalanin ang walang kabuluhang digmaan at labanan, na nag-alis sa akin ng mahalagang kalidad ng oras na makasama ang aking pamilya sa buong taon, at sa pangako ng gobyerno na mga oportunidad sa kabuhayan at lupang sakahan, na patuloy na tinatamasa hanggang ngayon, nagpasya akong sumuko

at bumalik sa hanay ng gobyerno para magsimula ng bagong buhay,” ani Bambam.

Sumali si Bambam sa kilusang rebelde sa Masbate noong siya ay 19 na taong gulang at nagsilbi sa Malisyang Bayan wing ng New People’s Army sa loob ng humigit-kumulang 17 taon. Siya ay sumuko noong Oktubre 2021.

Nauna rito, inatasan ni Pangulong Rodrigo Roa Duterte ang DAR na ipamahagi ang mga lupang pang-agrikultura sa mga magsasaka na naninirahan sa mga lugar na may armadong labanan at rebel returnees.

DAR: HINDI NA KAILANGANG AMYENDAHAN ANG AGRARIAN REFORM LAW

Conrado Estrella, III, ayon sa pagkakasunod-suod," ani Cruz. "Gayumpaman, sa ilalim ng CARP, nag-gawad kami ng mga collective land titles na tinatawag na collective certificate of land ownership award (CCLOAs) noong nakaraan. Nang makitang hindi umuunlad ang mga magsasaka sa kanilang pinagsama-samang lupain, inatasan kami ni Pangulong Duterte na hati-hatiin

Presidential Decree No. 27 at ang Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP) ay naglalabas ng mga indibidwal na titulo ng lupa sa mga walang lupang magsasaka at manggagawang bukid. "Kung pagsasama-samahin natin ang mga lupain, labag iyon sa layunin at esensiya ng PD 27 at CARP. Sisirain natin ang mga pamana ng ama at lolo ni President-elect Ferdinand R. Marcos, Jr. at incoming DAR Secretary

LUNGSOD NG QUEZON— "Ang programa sa repormang agraryo ay hindi tungkol sa pagsasama-sama ng mga lupain. Ang programa ay nagbibigay ng mga indibidwal na titulo ng lupa sa mga benepisyaryo upang mabigyan sila ng kalayaan sa kanilang sarili na pamahalaan ito at upang lumikha ng mas maraming oportunidad na mapaunlad ang kanilang mga buhay," ani Department of Agrarian Reform (DAR) Secretary Bernie F. Cruz.

Ito ay reaksyon ni Cruz sa pahayag ni George Barcelon, presidente ng Philippine Chamber of Commerce and Industry (PCCI) nang sabihin ng huli na partikular ang pag-amyenda sa batas ng Comprehensive Agrarian Reform Law (CARL) ang pagpapagaan sa mga panuntunan sa land consolidation at ownership para lumikha ng mga pagkakataon para sa mahusay na produksyon sa agrikultura sa pamamagitan ng paggawa ng mas malawak na lupain. Sinabi ni Cruz na ang agrarian reform program sa ilalim ng

ang mga pag-aari na ito. Nasa proseso na ang kagawaran ng pag-indibidwal ng mga CCLOA na ito para mas mapagsilbihan ang mga magsasaka," dagdag ni Cruz. Sinabi ni Cruz na ang mga magsasaka na nakagapos sa CCLOAs ay dehado sa maraming paraan.

"Hindi pinoprotektahan ng CCLOAs ang mga karapatan sa ari-arian ng ating mga magsasaka dahil wala silang sariling titulo na kanilang pinanghahawakan. Nag-aaway din sila kung ano ang itatanim," Cruz said.

Sinabi ni Cruz na hindi sagot ang pag-amyenda sa batas ng CARP para maging mas produktibo ang mga magsasaka.

"Pareho ang gusto nating lahat, na mapabuti ang ating sistema ng agrikultura sa pamamagitan ng malawakang produksyon ng pananim, at makakamit natin ito sa pamamagitan ng ating proyekto sa Mega Farms project. Kabilang dito ang paggawa ng mga suportang serbisyo at pinoprotektahan ang mga karapatan sa ari-arian ng mga magsasaka. Hindi ito konsolidasyon ng pagmamay-ari," ani Cruz.

HUNYO 22

DAR, IBP LUMAGDA NG KASUNDUAN PARA MAGBIGAY NG LIBRENG SERBISYONG LEGAL SA MGA MAGSASAKA

ANGELES CITY, Pampanga— Sa pagsisikap nitong matulungan ang mas maraming magsasaka na makamit ang hustisyang pang-agrario, lumagda ang Department of Agrarian Reform (DAR) kahapon, Hunyo 21, sa isang kasunduan sa Integrated Bar of the Philippines (IBP).

Ang inisyatiba, na tinawag na "Abogado para sa mga Magsasaka ng Central Luzon," ay isang programa ng DAR na naglalayong magbigay ng libreng legal na konsultasyon, at pagpapayo sa mga mahihirap na agrarian reform beneficiaries (ARBs). Sinabi ni DAR Secretary Bernie Cruz na ang departamento, sa mandato nitong ipamahagi ang mga lupa sa mga walang lupang magsasaka, ay kinakailangan ding pangalagaan ang kanilang kapakanan.

"Nakaka-stress ang mga legal na problema at maaaring makaapektó sa pagiging produktibo ng mga ARB, ang pinakamagandang magagawa natin ay tumulong, makasama sila at suportahan sila sa pagharap sa kanilang mga hamon. Ang mga magsasaka, lalo na yung mga walang matatakbuhan ay lubos na makikinabang sa programang ito," ani Cruz.

Sinabi ni DAR Regional Director James Arsenio Ponce na ang Gitnang Luzon ay may napakaraming bilang ng mga kasong legal na pang-agrario para sa mga magsasaka.

"Ang paglutas ng mga kasos, sa pamamagitan ng legal na representasyon ay kabilang sa mga serbisyon legal na ibinibigay namin sa aming mga ARB nang libre. Ang kasunduang ito sa IBP ay magpapatindí sa ating pagsisikap na magbigay ng legal na tulong sa mga ARB ng Central Luzon," sabi ni Ponce.

Sa ilalim ng kasunduan, ang mga ARB ay bibigyan ng maagang representasyon sa mga kasos na kinasasangkutan ng mga alitang pang-agrario gayundin sa sibil at kriminal na paglilitis.

"Ang magandang bagay sa kasunduang ito sa IBP ay ang pagbibigay ng legal na serbisyo ay hindi limitado sa mga kasong pang agrario lamang, tutulungan din natin ang mga magsasaka kung sila ay nahaharap sa mga kasong sibil at kriminal," ani Ponce.

Sinabi ni Atty. Peter Paul Maglalang, ang gobernador ng IBP-Central Luzon at kasamang lumagda ng kasunduan na ang legal na tulong na ibibigay sa mga ARB ay abot din sa kanilang mga asawa at mga anak.

"Sa programang ito, nais naming makatulong hindi lamang sa ARB, kundi maging sa kanilang pamilya. Nais naming magbigay ng pag-asa at ipaalam sa mga magsasaka na ang DAR at kami sa IBP ay kasama nila sa kanilang laban para sa hustisya," ani Maglalang.

MGA MAGSASA KA NG NEGROS OCCIDENTAL TINURUAN SA PAGGAWA NG ORGANIKONG PATABA

CALATRAVA, Negros Occidental—Dalawampu't pitong magsasakang miyembro ng Hilub-ang Upland Farmer Beneficiaries Association (HUFBA) ang sumailalim kamakailan sa pagsasanay sa Organic Fertilizer and Concoctions Preparation sa pamamagitan ng capacity and skills development program ng Department of Agrarian Reform (DAR).

Sinabi ni DAR Municipal Agrarian Reform Program Officer Jonalyn Portrias na ang konsepto ng organic farming ay ipinakilala sa mga magsasaka ng HUFBA sa kanilang pagsasanay na ginanap sa Barangay Hilub-ang, Calatrava, Negros Occidental at sila ngayon ay nagtatanim ng palay sa organikong paraan.

“Nasa organic rice-production na sila. Ibinigay namin ang pagsasanay na ito upang matulungan silang mapahusay ang kanilang pagtatanim at mapabuti ang biodiversity ng sakahan. Ang kaalaman at mabuting kasanayan na kanilang natutunan sa pagsasanay ay makababawas din sa kanilang

mga gastusin dahil ang mga materyales na ginamit sa paggawa ng mga organikong pataba ay nagmula sa mga biodegradable na materyales na makikita sa kanilang lugar,” ani Portrias.

Sinabi ni Portrias na itinuro sa mga magsasaka ang kahalagahan ng organic fertilizer sa rehabilitasyon ng lupa.

“Sila rin ay lumahok sa mga lektura na nagbigay ng teknikal na kaalaman sa paggawa ng organikong pataba at pestisido upang mabawasan ang paggamit ng sintetikong pataba at mga kemikal na maaaring makasama sa mga halaman at hayop,” ani Portrias.

Ang HUFBA ay isang kooperatiba na tinulungan ng DAR na ang mga miyembro ay pangunahing nakatuon sa pagtatanim ng palay. Tinutulungan ng DAR ang mga kooperatiba sa pagbibigay ng iba’t ibang suportang serbisyo tulad ng mga pagsasanay, pautang, mga input sa bukid at mga imprastruktura.

“Susubaybayan namin ang mga aktibidad sa pagsasaka ng organikong palay ng HUFBA upang masuri at maibigay namin kung ano ang kailangan nila upang mapanatili ito,” ani Portrias.

Malacañang itinalaga si Erro bilang DAR-OIC Secretary

LUNGSOD NG QUEZON—Itinalaga ng Office of the President (OP) si Atty. David Erro bilang (OIC) Officer-In-Charge Secretary ng Department of Agrarian Reform (DAR) na pumalit kay Acting Secretary Bernie Cruz.

Base sa pagpapatakbo ng batas, ang appointment ni Cruz ay dapat dumaan sa Commission on Appointments. Ang Kongreso ay nag-adjourn nitong buwan ng Hunyo 2022, samakatuwid, ang appointment ni Cruz ay itinuturing na bypassed na nagudyok sa OP na magtalaga ng isang OIC.

Si Cruz ay hinirang bilang acting DAR Secretary noong

Nobyembre 2021 matapos magbitiw si dating Secretary John Castriciones sa kanyang puwesto para tumakbo sa Senado. Nagbabalik ngayon si Cruz bilang Undersecretary ng departamento.

Si Erro ay nanumpa sa tungkulin bilang DAR OIC-Secretary na pinangangasiwaan ni DAR Regional Director Cupido Gerry Asuncion. Ang kanyang appointment mula sa Office of the President ay nilagdaan noong Hunyo 20 at natanggap ng DAR records division noong Hunyo 21. Si Erro ay magsisilbing OIC-Secretary hanggang Hunyo 30 kung kalian papalitan naman siya ni incoming Secretary Conrado Estrella III bilang pinuno ng ahensya.

DAR naglunsad ang aklat tungkol sa CARP

Inilunsad ng Department of Agrarian Reform (DAR) ang aklat na may titulong “Tenure vs. Agrarian Reform: Lessons from the Comprehensive Agrarian Reform Programs (CARP) from the Commonwealth to Contemporary Periods,” Hunyo 23, 2022 sa Quezon Memorial Circle.

Ang proyektong aklat ay komisyong pananaliksik sa pakikipagtulungan sa National Historical Commission of the Philippines (NHCP) at ng Policy and Research Service ng DAR. Sinabi ni bagong hirang na OIC Secretary David Erro na ang paglulunsad ng aklat ay parte ng selebrasyon ng ika-34 na anibersaryo ng CARP at ika-50 taon ng Presidential Decree 27.

“Kung kami ay mananatili sa DAR, ipagpapatuloy ko sana na dugtungan ang pag-aaral at pananaliksik” ani Erro,

patungkol sa aklat na sinaliksik at may petsa mula 1935 hanggang 2015.

Ang aktibidad na ito ay nagpapahiwatig na handa na ito para sa paglalathala at presentasyon sa mga tagapagpatupad at stakeholder ng DAR gayundin sa publiko.

“Ito ay nagsilbing hamon sa amin na kailangan naming ipagpatuloy at tapusin dahil ito ay karapat-dapat na isulat hindi lamang sa posibleng kaunlaran, ngunit upang mas maintindihan pa ng mga mag-aaral ang reformatory agraryo, para sa mas maayos na pagpapatupad ng programa at para sa mas mahusay na pagsasagawa ng batas” ani Dr. Rene R. Escalante, Chairman ng National Historical Commission of the Philippines.

Ang paglulunsad ng aklat ay dinaluhan ng mga opisyal mula sa DAR central at field offices, NHCP, mga may-akda ng aklat at ng mga CARP-stakeholders.

MGA COOP FARMER-LEADERS DUMALO SA DAR SUMMIT PARA MAI-UPGRADE ANG KANILANG MGA PRODUKTO AT SERBISYO

Bilang pagkilala sa mga kalalakihan at kababaihang lider ng agrarian reform beneficiaries organizations (ARBOs) sa agrarian reform communities (ARCs), ang Department of Agrarian Reform (DAR) noong Hunyo 23, 2022, ay nagsagawa ng agrarian reform beneficiaries organization (ARBO) leaders' summit na may temang: Magsasakang Pilipino: Kaabikat sa Pagpapaunlad ng mga Kanayunan.

Sinabi ni DAR Undersecretary for Support Services Atty. Emily O. Padilla na ang summit ay naglalayong i-update at bigyang kapasidad ang mga kalalakihan at kababaihang lider ng ARBOs sa ARCs, partikular sa mga kalakaran sa pag-unlad na nakakaapektu sa kanilang mga komunidad at makabuo ng suporta para proyektong RAISE the ARCs.

“Ang ARBO Summit ay magsisilbing lugar para sa pag-aani ng kaalaman at pagbabahagi ng kaalaman sa kanilang mga kwento ng tagumpay sa pamamagitan ng iba’t ibang produkto at serbisyo,” aniya.

Ibinunyag ni Padilla na ang Summit ay isang pagkakataon upang talakayin ang mga karaniwang isyu at maghanap ng mga resolusyon sa mga problemang ibinabahagi ng mga lider na magsasaka, upang ipakilala ang mga estratehiya at isulong ang pakikipagtulungan sa

mga ARBO at ARC.

“Sa pagtitipon na ito, tayo ay nagsama-sama upang ibahagi ang magagandang karanasan at tagumpay na inyong natamo. Ang mga ito sa kalaunan ay magiging kalipunan ng magagandang aral at kasagutan na maaaring gawing hakbang o patakaran para matugunan ang mga suliranin maaaring makaharap ng DAR, agrarian reform beneficiary (ARB), ARBO at ARC sa hinaharap,” aniya. Ipinihayag ni Padilla ang kanyang pag-asa na ang DAR farmer-leaders summit na ito ay magsilbing isang makapangyarihang katalista upang ihanay ang ating mga ARB leaders, ang 500,000 ARBs ng 9,000 ARBOs, 2,247 ARCs, at 178 ARC Clusters sa buong bansa.

Kabilang sa mga paksang tinalakay sa Summit ay ang transforming the rural communities into viable ARCs thru the DAR-SSO Roadmap: Raise the ARCs, gender and development (GAD) mainstreaming in ARBOs and entrepreneurial leadership at livelihood opportunities for ARBOs. Nagpahayag ng pasasalamat sa DAR ang ARBO leader mula sa Tarlac na si Edgar H. Sumat sa walang pagod at sawang pag-aalay ng suportang serbisyo sa mga ARB. “Inaasahan namin na sa pagdaan ng panahon, mas magiging matatag ang DAR sa pagsulong ng ganitong klasé ng pagssasanay para sa mga namumuno ng kooperatiba, alang-alang sa kapakanan ng susunod na henerasyon ng mga magsasaka,” ani Sumat.

135 Magsasakang Mindoreño landowner na

SABLAYAN, Occidental Mindoro—May kabuuang 135 magsasaka na walang lupa ang tumanggap ng kanilang Certificates of Land Ownership Award (CLOAs) mula sa Department of Agrarian Reform (DAR) sa isang simpleng seremonya noong Hunyo 24, na ginanap sa bulwagan ng konseho ng munisipyo.

Ang mga lupang sakahan, na sumasakop sa 140.5 ekarya ay matatagpuan sa mga munisipalidad ng Mamburao, Abra de Ilog, at Sablayan.

Sinabi ni DAR Undersecretary Bernie Cruz, na nanguna sa pamamahagi, na kinikilala ng pamahalaan ang mahalagang papel ng mga magsasaka sa pagpapakain sa bansa.

“Kung wala kayong lahat, magugutom ang bansa. At sa nagbabantang kakulungan sa pagkain sa buong mundo, umaasa kami na gagawin ninyo ang inyong makkaya upang maging produktibo ang mga lupaing ito,” ani Cruz sa mga magsasaka.

Hinimok niya ang mga beneficiario na gawin ang kanilang bahagi sa pagpapabuti ng kani-kanilang mga lupang sakahan at pag-angat ng kanilang pang-ekonomiyang pamumuhay.

“Nangangako kami na bibigyan kayo ng mga suportang serbisyo tulad ng makinarya sa pagsasaka, pautang, at iba’t ibang pagsasanay upang matulungan kayong

mapanatili ang mga pakinabang na aanihin ninyo mula sa inyong lupa, na ngayon, ayon sa batas, ay inyo nang pag-aari,” sabi ni Cruz.

Sinabi ni DAR MiMaRoPa Regional Director Marvin Bernal na sa 140.5 ekarya na naipamahagi, 125.8 ekarya na may 107 agrarian reform beneficiaries (ARBs) ang ipinatupad sa ilalim ng programang land acquisition at distribution ng ahensya, at 14.7 ekarya na may 18 ARBs ay nasa ilalim ng proyektong Support to Parcelization of Lands for Individual Titling (SPLIT) Project ng DAR.

“Ang 18 ARB sa ilalim ng SPLIT project ay dati nang ginawaran ng mga lupang nasa ilalim ng collective certificates of land ownership award (CCLOAs). Sa pagkakataong ito, binigyan sila ng computerized titles (c-titles) pagkatapos dumaan ang departamento sa proseso ng paghahati-hati ng CCLOAs,” paliwanag ni Bernal.

“Ang SPLIT project ay magpapalakas sa kanilang land tenure security at property rights sa kanilang mga lupain,” dagdag ni Bernal.

Ang mga c-title ay ipinamahagi sa ilalim ng SPLIT Project, isang proseso ng indibidwal na paghahati-hati at pagtukoy ng mga eksaktong sukat at hangganan ng mga lugar na sakop sa ilalim ng Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP), na kinasangkutan ng mga naipamahaging mga lupa sa mga ARB sa pamamagitan ng CCLOA.

DAR KINILALA ANG MGA NATATANGING MAGSASAKA, ORGANISASYON, AT KOMUNIDAD

San Mateo, Rizal - Kinikilala ng Department of Agrarian Reform (DAR) ang mga namumukod-tanging kontribusyon ng mga kababaihan at kalalakihang agrarian reform beneficiaries (ARBs), ARB organizations (ARBOs), at AR communities (ARCs) para sa kanilang napakahalagang kontribusyon sa matagumpay na pagpapatupad ng Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP) sa bansa sa isang simpleng seremonya na ginanap noong

Hunyo 24, 2022.

Iginawad ni DAR Undersecretary for Support Services Office (SSO) Atty. Emily O. Padilla ang mga plake ng mga sertipiko sa mga pangunahing tagapagpatupad ng repermang agraryo, na bukod sa mga tumatanggap ng mga lupain at mga suportang serbisyo mula sa DAR, ay mga aktibong kalahok at pinuno, na nag-ambag upang maging produktibo ang mga iginawad sa kanilang mga lupain sa ilalim ng CARP. Binigyang-diin ni Padilla na ang mga awardees ay naging

instrumento upang ang mga ARBO ay maging daluyan ng suportang serbisyo at naging instrumento ng kaunlaran upang baguhin ang mga ARB mula sa simpleng magsasaka ng lupa tungo sa pagiging magsasakang-negosyante sa mga komunidad sa kanayunan.

“Isang pribilehiyo at malaking karanganan para sa akin na kilalanin ang mga modelong ARB, progresibong ARBO at progresibong ARC na naging bukas sa pagbabahagi ng kanilang mga kuwentu at mga gawi upang mag-ambag sa tagumpay ng programang repermang agraryo sa bansa,” ani Padilla.

Sinabi ni Padilla na ang programa ng DAR na parangal at pagkilala ay naging daan sa pagbuo ng isang grupo ng mga kampeon sa repermang agraryo na magsisilbing tagapagtugoy upang suportahan ang CARP, gayundin bilang mga epektibong tagapagbalita upang itaguyod ang pinakamahusay na mga kasanayan sa paghahatiid ng mga suportang serbisyo.

“Ang pinakamahusay, ang pinaka-malikhain, at kaaya-ayang pamamaraan ng mga ARBO sa larangan ng pagpapaunlad at pamamahala ng negosyo, kasama ang kanilang mga produkto at serbisyo sa komunidad ay binigyan ng halaga at pagkilala,” dagdag niya.

Ang mga tumanggap bilang mga natatanging ARB ay sina Edgar N. Sumat mula sa Tarlac, Cecilia Garcia Gamit mula sa Nueva Ecija, Mabini B. Besino sa Capiz, Shariza Shaika Requiro sa Albay, at Flaviano Hilay mula sa Zamboanga del Norte.

Ang Pinaka Progresibong ARBO ay ang Bagumbayan Primary Multi-Purpose Cooperative ng Nueva Ecija, Bonbonon Farmers Agrarian Reform Multi-Purpose Cooperative mula sa Negros Oriental, at Goodyear Agrarian Reform Beneficiaries Multi-Purpose Cooperative ng Zamboanga Sibugay.

Ang mga Pinaka Progresibong ARC ay ang PALABITAN ARC ng Nueva Vizcaya, ang BICAO ARC ng Bohol, at ang NITSIBULB ARC ng Davao del Sur.

HUNYO 26

DAR namahagi ng electronic land title sa mga magsasaka ng Bohol

May kabuuang 40 agrarian reform beneficiaries (ARBs) ang naging bagong may-ari ng lupa matapos mamahagi ang Department of Agrarian Reform (DAR) sa lalawigan ng Bohol ng electronic certificates of landownership award (e-CLOAs) sa bayan ng Carmen.

Ang lupain na may kabuuang sukat na 51.9317 ekarya ng lupa ay ipinamahagi sa ilalim ng Support to Parcelization of Lands for Individual Titling (SPLIT) Project, ang programa ng ahensiya na naghahati-hati at nagpaparsela ng eksaktong sukat at hangganan ng mga lupang naipamigay na sa pamamagitan ng collective certificates of land ownership award (CCLOA), na napasailalim sa Comprehensive Agrarian Reform Program.

Ayon kay DAR Central Visayas Director Romeo Reyes ang mga e-CLOA ay magpapalakas sa indibdwal na pagmamay-ari ng mga ARB kung saan nagbibigay ito ng ganap na kontrol sa pagpapayaman ng kanilang sariling

mga sakahan.

“Dinodoble ng DAR ang pagsikap nito upang palakasin ang land tenure security ng mga magsasaka at upang maipasa nila ang kanilang lupain sa mga susunod na henerasyon. Patuloy natin silang susuportahan upang maging produktibo ang kanilang lupain,” aniya. Pinuri din ni Reyes ang pinagsamang pagsikap ng mga tauhan ng proyektong SPLIT upang mapabilis ang parselisasyon ng mga lupain.

Pinaalalahanan naman ni Provincial Agrarian Reform Program Officer Ronald Pumatong ang mga bagong may-ari ng lupain sa kanilang mga responsibilidad lupain.

“Huwag ninyong ibenta o pabayaan ang lupain ito. Pagyamanin ninyo ito upang umunlad ang inyong mga pamumuhay,” aniya.

Dahil sa SPLIT Project, nabigyan ng pagkakataon ang 86 na taong gulang na si Andiana Baqulid na ariin ang lupang kanyang binubungkal ng maraming taon.

Opisyal ng DAR nagdiwang ng kaarawan kasama ang mga janitor and security guard

HUNYO 27

DAR SINIGURADO ANG MAGANDANG KONDISYON NG MGA MINSAAD PROJECTS SA SULTAN KUDARAT

Bagumbayan, Sultan Kudarat—Nagsagawa kamakailan ang Department of Agrarian Reform (DAR) ng monitoring at inspeksyon ng mga proyekto ng Mindanao Sustainable Agrarian and Agriculture Development (MinSAAD) projects sa bayan na ito upang alamin ang kondisyon at sustainability ng mga na-turn over na mga proyekto.

Ang proyektong MinSAAD ng DAR ay pinondohan ng Japan International Cooperation Agency (JICA) na may layuning mapabuti ang produksyon pang-agrikultura at kita ng mga magsasaka sa tatlong (3) rehiyon ng Mindanao kabilang na ang Northern Mindanao, Davao Region at Soccsksargen.

Ayon kay Mindanao Affairs and Rural Development Undersecretary Ranibai Dilangalen, na nanguna sa aktibidad, ang kasalukuyang estado ng mga proyektong MinSAAD ay nakatulong ng malaki sa pamumuhay ng mga agrarian reform beneficiary (ARB).

“Umaasa ako na mas marami pang proyekto ang maipagkakalooob sa kanila upang mabawasan ang kahirapan sa kanayunan at magbigay-daan sa agrotourism,” aniya.

Nagbigay din si Dilangalen, kasama ang iba pang mga opisyal at kawani mula sa central, regional at Sultan Kudarat provincial offices, ng mga input at action plan sa mga ARB upang mapagpatuloy ang daloy ng kanilang operasyon ng produksyon,

QUEZON CITY—Nagpasalamat ang mga janitor at security guard ng Department of Agrarian Reform (DAR) kay DAR Undersecretary Bernie Cruz sa pagdiriwang ng kanyang kaarawan kasama sila. Sinabi ni Cruz, na nagdiwang ng kanyang ika-59 taon kahapon, Hunyo 25, na nais niyang pasalamat ang mga ito sa kanilang serbisyo sa departamento. “Pinapahahalagahan ko ang lahat ng paghihirap nila at serbisyo lalo na sa maikling panunungkulan ko bilang acting secretary ng DAR. Ang kaarawan ko ang tama at napapanahon upang ipakita ko ang aking pasasalamat sa kanila,” ani Cruz.

“Madalas, daan-daanan lang sila ng lahat. Ngayon gusto ko maramdaman nila na sila ay pinahahalagahan. Ang pagdiriwang na ito ay para sa kanila,” dagdag ni Cruz.

Inimbitahan din ni Cruz ang mga anak at asawa ng mga janitor at security guard na dumalo sa pagdiriwang ng kanyang kaarawan sa DAR gymnasium. Inayos ng

kanyang mga tauhan ang lahat ng pagkain at inumin na kumpleto sa mga lobo at musika.

“Salamat po, Sir Bernie! Isa po kayo sa mga boss namin dito na di nakakalimot at pinapansin kami,” ani Dhenz Egana isang janitor ng DAR sa loob ng 10 taon.

“Sir Bernie, di ka namin makakalimutan. Ang sarap po ng handa ninyo at nakasama pa pati ang mga anak at asawa namin. Thank you po,” ani Louie Extra, isang security guard na nakatalaga sa lobby ng departamento.

Nagsilbi si Cruz bilang DAR Undersecretary for Foreign Assisted Projects Office (FASPO) bago ang kanyang appointment bilang DAR Acting Secretary. Sinimulan niya ang kanyang appointment noong Oktubre 28, 2021 at natapos noong Hunyo 20, 2022 nang italaga si DAR Undersecretary David Erro ng Office of the President bilang (OIC) Officer-In-Charge Secretary ng DAR. Nagbabalik ngayon si Cruz bilang Undersecretary ng departamento.

transportasyon at pagproseso ng ng kanilang mga produkto upang higit pang mapanatili at matiyak ang ikatagal ng mga proyekto.

Kabilang sa mga proyektong binisita ay ang Masiag-Kanulay farm-to-market road at Masiag post harvest facility.

Nagpasalamat si Barangay Kanulay Chairman Rodrigo Carmelo dahil sa mga proyektong nagpabuti sa overall production at output ng kanilang sakahan, na nagpapataas ng kanilang kita.

“Bago ipatupad ang MinSAAD project sa aming barangay, partikular na ang farm-to-market road, napakahirap ibiyahe ang aming mga produkto, lalo na sa tag-ulan, dahil hindi namin madaanan ang mga kalsada,

malaki ang nawawalang kita sa amin. Ngayon naibibyahe na namin ang aming mga produkto,” aniya.

Samantala, nasiyanan si OIC-provincial Agrarian Reform Program Officer Mary Jane Aguilar sa resulta ng monitoring at inspeksyon ng mga MinSAAD project at pinuri ang mga kawanan nagpupursige upang ipagpatuloy ang pagpapaunlad ng pamumuhay ng mga magsasaka.

“Nagpapasalamat din kami sa insyatibo ng mga ARB at iba pang stakeholder upang maseguro na nagagamit pa rin ang mga ipinagkaloob na proyekto. Sana ay maipagpatuloy ang ganitong gawain upang lalo pang tumagal ang mga proyekto,” ani Aguilar.

DAR nagkaloob ng P32-M Wacal Bridge sa mga magsasaka sa Nueva Vizcaya

Nagkaloob ang Department of Agrarian Reform (DAR) ng P32 milyong halaga ng Wacal Bridge sa lokal na pamahalaan ng Solano, Nueva Vizcaya na naglalayong bigyan ang mga magsasaka ng mas madaling transportasyon upang maihatid ang kanilang mga produkto sa merkado.

Sinabi ni Provincial Agrarian

Reform Program Officer Rustico Turingan na ang pagkakaloob ng Wacal Bridge ay bahagi ng ika-34 na pagdiriwang at anibersaryo ng Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP) at ang ika-50 taon ng Presidential Decree No. 27. “Ang proyekto ay pinondohan ng DAR sa ilalim ng proyektong Tulay ng Pangulo para sa Kaunlarang

Pang-Agraryo (TPKP) katuwang ang Department of Public Works and Highways(DPWH) at ang lokal na pamahalaan ng Solano,” ani Turingan.

Ipinahayag niya na nagsimula ang pagtatayo ng tulay na bakal noong Oktubre 2021 at pakikinabangan ito ng 3,500 na mga tagabaryo at residente kung saan 472 ay agrarian reform beneficiaries (ARBs) at miyembro ng Uddiwan agrarian reform community (ARC).

“Ang P32 milyong proyekto ay binubuo ng 22.8 metrong haba at pitong metrong lapad na steel bridge na kayang daanan ng lahat ng uri ng sasakyen,” ani Turingan. Aniya, layunin ng tulay na mapadali ang paghahatid ng mga produkto ng mga magsasaka mula sa kanilang mga sakahan patungo sa pamilihan upang matulungan

silang maibenta ang kanilang mga produkto sa patas na presyo at madagdag ang kanilang kita.

Ang mga lokal na pamahalaan ng Solano sa pangunguna nina Mayor Eufemia Dacayo at Representative Luisa Cuaresma ay nagpasalamat sa mga pinuno ng DAR para sa Wacal Bridge project at nagsabing ang proyekto ay magbibigay inspirasyon sa mga magsasaka na pagyamanin ang kanilang sakahan para sa kanilang karagdagang kita at food security ng Novo Vizcayano.

Dumalo rin sa nasabing okasyon sina Vice Mayor-Elect Eddie Tiongson, provincial agrarian reform program officer Engr. Cherry N. Magno, mga miyembro ng Provincial Agrarian Reform Council Committee, provincial OIC-Chief Edwin Algeria at mga kawani, Engineer II Andress Cafugaoan at Punong Barangay ng Wacal.

DAR ISASAMA ANG RISK MANAGEMENT SA TAUNANG AUDIT PLAN

Inoorganisa ng Internal Audit Division (IAD) ng Department of Agrarian Reform (DAR) ang mga aktibidad sa pag-audit nito sa pamamagitan ng pagsasama ng risk management sa pagbuo ng Annual Audit Plan nito habang nagsasagawa ito ng tatlong araw na seminar workshop on the integration of risk assessment in strategic and operations planning na ginanap noong Hunyo 27-30, 2022.

Kinikilala ni DAR OIC-Secretary David Erro sa pamamagitan ng video message ang kahalagahan ng IAD sa paggawa ng tamang rekomendasyon para sa mga gawain ng DAR sa hinaharap.

Ayon kay IAD OIC-Director Atty. Edwin N. Mendame Jr. na sa nakaraang proseso ng strategic planning na isinagawa ng DAR, hindi isinalang-alang ang mga panganib na maaaring kaharapin ng DAR. Ito aniya ay humantong sa pagpili ng maling diskarte o sa kawalan ng estratehiya na mahalaga sa pagkamat ng mga tinukoy na layunin ng DAR.

“Sa panahon ng CY 2021 year end assessment, binigyang diin ng IAD ang pangngailangang tukuyin, tasahin at pamahalaan

ang mga panganib na kaakibat ng pagpapatupad ng programa,” ani Mendame.

Sinabi ni Mendame na ang proseso ng pamamahala sa peligro ay isang kritikal na bahagi ng pagbibigay ng maayos na pamamahala na makatulong sa pagtukoy sa mga pangunahing kontrol na nauugnay sa mga makabuluhang aktibidad ng ahensya.

“Ang pagpapatupad ng mga pangunahing kontrol ay isang karaniwang paraan upang pamahalaan ang mga panganib. Tinatasa ng mga Internal Auditor ang mga pangunahing kontrol na ito at nagbibigay ng katiyakan sa pamamahala ng makabuluhang panganib,” aniya.

Binanggit ni Mendame na ang aktibidad ay nakonsepto sa pakikipag-ugnayan sa Planning Service bilang panimula sa iminungkahing strategic planning na kanilang pangungunahan sa ikatlong quarter ng 2022.

“Kabilang sa mga kalahok sa aktibidad ay ang mga DAR regional assistant director for administration, chief administrative officer, regional planning officer, at central office service director at bureau assistant director.

HUNYO 29

DAR nagkaloob ng utility vehicle sa mga grupo ng magsasaka sa South Cotabato

Nagkaloob kamakailan ang Department of Agrarian Reform (DAR) sa lalawigan ng South Cotabato ng mga utility vehicle sa dalawang (2) agrarian reform beneficiaries organization (ARBO) sa nasabing lalawigan upang palakasin ang kanilang produksyon sa agrikultura.

Ang Lambontong Vegetable Growers Association

(LAVEGA) mula sa Barangay Lambontong, Surallah at Linan Integrated Farmers Cooperative (LIFCO) mula Barangay Linan, Tupi, ang tumanggap ng utility vehicle na nagkakahalaga ng Php250,000 bawat yunit.

Ayon kay OIC-Assistant Regional Director Roldan Ali, malaki ang maitutulong ng mga utility vehicle upang mapagbuti ang kabuhayan

Continue to page 19

DAR nagkaloob ng utility vehicle sa mga grupo ng magsasaka sa South Cotabato

ng mga magsasaka na kasapi ng mga organisasyong ito.

“Magagamit ng LAVEGA ang sasakyang para sa pagsasama-sama at aktibidad sa pagbebenta ng kanilang produksyon ng gulay, samantalang magagamit naman ng LIFCO ang yunit sa panghakot at pagsasama-sama ng kanilang produkto ng niyog mula sa lugar ng produksyon hanggang sa mga aktibidad sa pagbebenta,” aniya.

Hinikayat ni Ali ang mga ARBO na dagdagan pa ang kanilang mga kasapi at pataasin ang ang kanilang produksyon sa tulong ng mga nararapat na teknolohiya sa pagsasaka upang matiyak ang pagpapanatili ng produksyon. “Tinitiyak namin sa inyo na kahit may mga napipintong pagbabago sa administrasyon,

patuloy pa rin ang suporta ng DAR upang tulungan kayong umasenso,” dagdag pa niya.

Ang mga utility vehicle ay ipinagkaloob sa ilalim ng Climate Resilient Farm Productivity Support Project - Sustainable Livelihood Support for Disaster Affected Areas ng DAR, na may layuning palakasin at suportahan ang mga aktibidad sa produksyon, pagpoproseso at marketing activities ng mga magsasaka upang tumaas ang kanilang mga kinikita.

Nagpasalamat si LAVEGA President Ronald Domingo sa patuloy na suportang ibinibigay ng DAR sa kanila.

“Tinitiyak namin sa inyo na buong-buo naming itinatalaga ang aming mga sarili na pangalagaang mabuti ang proyekto upang mapanatili ito,” aniya.

HUNYO 30

MGA MAGSASAKA AT MGA DATING REBELDE SA NUEVA VIZCAYA TUMANGGAP NG LUPA MULA SA DAR

BAYOMBONG, Nueva Vizcaya—Iginawad kamakailan ng Department of Agrarian Reform (DAR) ang certificates of landownership award (CLOAs) sa 89 na magsasaka at 20 na dating rebelde sa Cagayan Valley bilang bahagi ng pagsisikap ng pamahalaan na wakasan ang limang dekadang insurhensya. Sinabi ni DAR-Nueva Vizcaya provincial agrarian reform officer Rustico Turingan na nakuha ng mga dating rebelde ang mga lupain sa ilalim ng executive order no.70 o ang National Task Force to End Local Communist Armed Conflict (NTF-ELCAC) na inilabas ni Pangulong Rodrigo Duterte noong Disyembre 4, 2018.

“Bilang miyembro ng NTF-ELCAC, isa sa mga pangunahing gawain ng DAR ay ang paglalao ng mga lupang sakahan sa mga dating rebelle. Sa ilalim ng NTF-ELCAC, ang DAR ay nakikipagtulungan sa mga ahensya ng pamahalaan sa pagbibigay sa mga dating rebelde ng suportang kailangan nila para magsimula sa kanilang panibagong buhay. Kaya bukod sa lupa, bibigyan din natin sila ng support services kagaya ng pautang, insurance, at iba pa,” ani Rustico.

Saklaw ng mga CLOA ang 103.8 ekarya ng mga sakahan na matatagpuan sa Dupax del Sur, Dupax del Norte at Bagabag, Nueva Vizcaya. Sa kabuuang 103.8 ekaryaang lupain, ang 10 ekarya ay inginawad sa 20 dating rebelde ng Sitio Montanibong, Brgy. Baretbet, Bagabag, Nueva Vizcaya.

Sa aktibidad, ipinaalam sa mga agrarian reform beneficiaries (ARBs) ang kanilang mga karapatan at responsibilidad, habang ipinakita naman ng Provincial Social Welfare and Development ang kanilang mga programa at proyekto na maaaring makatulong sa mga ARB.

“Hindi na mga baril ang hawak ninyo, kundi mga titulo na ng lupa. Ang Pangulo at ang pambansang pamahalaan ay patuloy na susuporta at magbibigay ng tulong hindi lamang sa mga magsasaka, kundi maging sa inyo rin (mga dating rebelde) upang maging produktibo at kumikita ang inyong mga lupain,” ani DAR Assistant Regional Director Alfredo Lorenzo sa kanyang mensahe.

Ang paggawad ng mga CLOA ay bahagi ng ika-50 anibersaryo ng ahensya ng Presidential Decree No. 27 at ang ika-34 na taon ng paggunita ng Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP). Ito ay ginanap sa Philippine National Police gymnasium.